

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	12.V	-20	15	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	28-2/15-1			
VEZA:				
EPA:	832 xxv			
SKRAĆENICA:				PRILOG:

Crna Gora
VLADA CRNE GORE
Broj: 08-551/
Podgorica, 27. mart 2015. godine

PREDSJEDNIKU SKUPŠTINE CRNE GORE

PODGORICA

Vlada Crne Gore, na sjednici od 18. marta 2015. godine, utvrdila je **PREDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OGRANIČAVANJU UPOTREBE DUVANSKIH PROIZVODA**, koji Vam u prilogu dostavljamo radi stavljanja u proceduru Skupštine Crne Gore.

Za predstavnike Vlade koji će učestvovati u radu Skupštine i njenih radnih tijela, prilikom razmatranja Predloga ovog zakona, određeni su dr **BUDIMIR ŠEGRT**, ministar zdravlja i **GORICA SAVOVIĆ**, pomoćnik ministra zdravlja.

PREDSJEDNIK
Milo Đukanović, s.r.

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OGRANIČAVANJU
UPOTREBE DUVANSKIH PROIZVODA

Član 1

U Zakonu o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda („Službeni list RCG”, broj 52/04 i „Službeni list CG”, broj 32/11) član 1 mijenja se i glasi:

„Ovim zakonom se, u cilju zaštite života i zdravlja ljudi, propisuju mjere za smanjenje i ograničavanje upotrebe duvanskih proizvoda, sprječavanje štetnih posljedica upotrebe duvanskih proizvoda, kao i sprječavanje izlaganja sekundarnom duvanskom dimu i obezbjeđivanje vazduha bez duvanskog dima.”

Član 2

U članu 6 stav 1 poslije tačke 1 dodaje se nova tačka, koja glasi:

„1a) sekundarni duvanski dim je dim koji se ispušta na zapaljenom kraju cigarete ili iz drugih duvanskih proizvoda u kombinaciji sa dimom koji pušač izdiše.”

Tačka 4b mijenja se i glasi:

„4b) pušenje je posjedovanje ili rukovanje upaljenim duvanskim proizvodom, bez obzira da li se dim aktivno udiše ili izdiše.”

Tačka 6 mijenja se i glasi:

„6) duvan za oralnu upotrebu je svaki duvanski proizvod za oralnu upotrebu, osim onih koji su namijenjeni za šmrkanje ili žvakanje, izrađeni u cjelosti ili djelimično od duvana, u obliku praha ili čestica ili u bilo kakvoj kombinaciji tih oblika, posebno onih u vrećicama ili poroznim vrećicama.”

Član 3

U članu 9 stav 1 tačka 2 mijenja se i glasi:

“2) na zadnjoj strani:

- “Pušenje prouzrokuje devet od deset slučajeva raka pluća”;
- “Pušenje prouzrokuje rak usne duplje i grla”;
- “Pušenje šteti plućima”;
- “Pušenje prouzrokuje infarkt”;
- “Pušenje prouzrokuje moždani udar i invalidnost”;
- “Pušenje prouzrokuje zakrećenje arterija”;
- “Pušenje povećava rizik za nastanak sljepila”;
- “Pušenje šteti zubima i desnim”;
- “Pušenje može ubiti vaše nerođeno dijete”;
- “Vaš dim štetan je za vašu djecu, porodicu i prijatelje”;
- “Djeca pušača imaju veće izgleda da počnu da puše”;

- "Prestanite da pušite - ostanite živi za svoje najbliže";
- "Pušenje smanjuje plodnost";
- "Pušenje povećava rizik za nastanak impotencije".

Član 4

Član 19 mijenja se i glasi:

„Zabranjena je prodaja:

1) duvanskih proizvoda:

- u javnom prostoru u kome se obavlja vaspitno-obrazovna i zdravstvena djelatnost;
 - u apotekama i specijalizovanim prodavnicama za medicinska sredstva;
 - u javnom prostoru sportsko-rekreativnih objekata;
 - iz automatskih aparata;
 - uz davanje posrednih ili neposrednih povlastica kupcima ili nekom trećem, kao što je davanje poklona, premija, sniženog trgovačkog rabata ili prava da se učestvuje u nagradnoj igri, lutriji ili takmičenju;
 - koji sadrže oznake, riječi ili izraze koji upućuju na to da je ta vrsta manje štetna od drugih (npr. "low tar", "light", "mild", "ultra light", odnosno "nizak katran", "laki", "blagi", "ultra laki" i druge slične oznake);
 - na način koji kupcima omogućava samoposluživanje sa izloga maloprodajnih objekata;
- 2) cigareta pojedinačno ili u pakovanjima koja sadrže manje od 19 cigareta;
- 3) duvana za oralnu upotrebu."

Član 5

Član 24 mijenja se i glasi:

„Zabranjeno je pušenje u javnom i radnom prostoru, kao i izlaganje drugih lica sekundarnom duvanskom dimu."

Član 6

U članu 32 stav 1 tač. 9 do 16 mijenjaju se i glase:

„9) prodaje duvanske proizvode u javnom prostoru u kome se obavlja vaspitno-obrazovna ili zdravstvena djelatnost (član 19 stav 1 tačka 1 alineja 1);

10) prodaje duvanske proizvode u apotekama ili specijalizovanim prodavnicama za medicinska sredstva (član 19 stav 1 tačka 1 alineja 2);

11) prodaje duvanske proizvode u javnom prostoru sportsko-rekreativnih objekata (član 19 stav 1 tačka 1 alineja 3);

12) prodaje duvanske proizvode iz automatskih aparata (član 19 stav 1 tačka 1 alineja 4);

13) prodaje duvanske proizvode uz davanje posrednih ili neposrednih povlastica kupcima ili nekom trećem, kao što je davanje poklona, premija, sniženog trgovačkog rabata ili prava da se učestvuje u nagradnoj igri, lutriji ili takmičenju (član 19 stav 1 tačka 1 alineja 5);

14) prodaje duvanske proizvode koji sadrže oznake, riječi ili izraze koji upućuju na to da je ta vrsta manje štetna od drugih (npr. "low tar", "light", "mild", "ultra light", odnosno "nizak katran", "laki", "blagi", "ultra laki" ili druge slične oznake) (član 19 stav 1 tačka 1 alineja 6);

15) prodaje duvanske proizvode na način koji kupcima omogućava samoposluživanje sa izloga maloprodajnih objekata (član 19 stav 1 tačka 1 alineja 6);

16) prodaje cigarete pojedinačno ili u pakovanjima koja sadrže manje od 19 cigareta (član 19 stav 1 tačka 2);“.

Poslije tačke 16 dodaje se nova tačka, koja glasi:

„16a) prodaje duvan za oralnu upotrebu (član 19 stav 1 tačka 3);“.

St. 4 i 5 brišu se.

Član 7

U članu 35 stav 1 poslije tačke 1 dodaje se nova tačka, koja glasi:

„1a) izlaže druga lica sekundarnom duvanskom dimu (član 24);“.

Stav 2 briše se.

Član 8

Poslije člana 37a dodaje se novi član koji glasi:

“Član 37b

Proizvođači i uvoznici duvanskih proizvoda dužni su da istaknu i prilagode upozorenja u skladu sa članom 9 ovog zakona, najkasnije u roku od 36 mjeseci od dana donošenja propisa iz člana 39b ovog zakona.

Duvanski proizvodi kojima na pakovanju nijesu istaknuta upozorenja u smislu stava 1 ovog člana mogu se stavljati u promet 24 mjeseca od isteka roka iz stava 1 ovog člana.”

Član 9

Poslije člana 39a dodaje se novi član koji glasi:

“Član 39b

Propis iz člana 9 stav 4 ovog zakona uskladiće se sa odredbama ovog zakona u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.”

Član 10

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda sadržan je u odredbi člana 16 stav 1 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom u skladu sa Ustavom uređuju i druga pitanja od interesa za Crnu Goru, kao i članu 23 Ustava kojim je propisano da svako ima pravo na zdravu životnu sredinu, na blagovremeno i potpuno obavještanje o stanju životne sredine i na mogućnost uticaja prilikom odlučivanja o pitanjima od značaja za životnu sredinu i na pravnu zaštitu ovih prava. Takođe je propisano i da je svako, a posebno država, obavezan da čuva i unapređuje životnu sredinu.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Osnovni razlog za izmjene i dopune Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda („Službeni list RCG“, broj 52/04 i „Službeni list CG“, broj 32/11) je dalje usklađivanje propisa koji uređuju oblast kontrole duvana sa propisima Evropske unije.

Na ovaj način vrši se usklađivanje dodatnih tekstualnih upozorenja o štetnosti upotrebe duvanskih proizvoda, koja moraju biti utisnuta na svakom pakovanju duvanskih proizvoda, kao i obezbjeđivanje javnog i radnog prostora bez duvanskog dima.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Predlog zakona je potpuno usklađen sa Direktivom 2012/09/EU o izmjeni Priloga I Direktive 2001/37/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica o proizvodnji, prodaji i predstavljanju duvanskih proizvoda, kao i sa Preporukom 2003/54/EC o prevenciji pušenja i inicijativom za poboljšanje kontrole duvanskih proizvoda i Preporukom 2009/C 296/02 o zonama bez duvanskog dima.

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Članom 1 uređuje se predmet zakona, koji je dopunjen u odnosu na važeći zakon, i to na način da se ovim zakonom uređuje sprječavanje izlaganja sekundarnom duvanskom dimu i obezbjeđivanje vazduha bez duvanskog dima u javnom i radnom prostoru.

Članom 2 definišu se pojedini izrazi koji su upotrijebljeni u ovom zakonu, u skladu sa propisima Evropske unije.

Članom 3 propisuju se nova tekstualna upozorenja, koja su usklađena sa Direktivom 2012/09/EU o izmjeni Priloga I Direktive 2001/37/EZ.

Članom 4 propisuju se odgovarajuće zabrane prodaje duvanskih proizvoda i duvana za oralnu upotrebu, u cilju zaštite života i zdravlja ljudi.

U istom cilju, članom 5 propisana je zabrana pušenja u javnom i radnom prostoru, kao i izlaganje drugih lica sekundarnom duvanskom dimu i obezbjeđivanje vazduha bez duvanskog dima.

Čl. 6 i 7 upodobljavaju se kaznene odredbe sa Zakonom o prekršajima.

Čl. 8 i 9 propisuju se prelazne odredbe.

Član 10 propisuje stupanje na snagu ovog zakona.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za implementaciju ovog zakona nijesu potrebna dodatna sredstva iz Budžeta Crne Gore.

ODREDBE KOJE SE MIJENJAJU

ZAKON O OGRANIČAVANJU UPOTREBE DUVANSKIH PROIZVODA ("Službeni list RCG", broj 52/04 i "Službeni list CG", broj 32/11)

Član 1

Ovim zakonom se, u cilju zaštite života i zdravlja, propisuju mjere za smanjenje i ograničavanje upotrebe duvanskih proizvoda i sprječavanje štetnih posljedica upotrebe duvanskih proizvoda.

Član 6

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **duvanski proizvodi** obuhvataju proizvode sastavljene u cjelini ili djelimično od duvana, koji mogu biti i genetski izmijenjeni, a namijenjeni su za pušenje, šmrkanje, sisanje ili žvakanje (rezani duvan, cigarete, cigare, cigarilosi, duvan za lulu, duvan za žvakanje, burmut i druge duvanske prerađevine);
- 2) **duvanski katran** je suvi nerazrijeđeni beznikotinski kondenzat dima koji nastaje pri pušenju;
- 3) **nikotin** je otrovni nikotinski alkaloid;
- 4) **ugljen monoksid** je izrazito toksični gas koji je sastavni dio pušačkog dima;
- 4a) **sastojak duvanskog proizvoda** označava bilo koju supstancu ili njen sastavni dio, osim lista duvana i drugih prirodnih ili neobrađenih djelova biljke duvana koji se koriste u proizvodnji ili pripremi duvanskog proizvoda i još uvijek su prisutni u gotovom proizvodu, čak i u izmijenjenom obliku, uključujući papir, filter, boju i vezivna sredstva;
- 4b) **pušenje** je upotreba upaljenog duvanskog proizvoda;
- 4c) **zatvoreni prostor** je prostor napravljen od bilo kakvog materijala koji ima krov ili tavanicu koja je nepokretna ili pokretna, vrata, prozore i prolaze koji su u potpunosti zatvoreni stalno ili povremeno ili prostor kod koga se manje od polovine površine spoljnih zidova tog prostora sastoji od otvora u koje se ne računaju otvori za prozore i vrata.
- 5) **reklamiranje duvanskih proizvoda** podrazumijeva sve oblike posrednog i neposrednog komercijalnog obavještanja o duvanskim proizvodima, uključujući i isticanje logotipa i drugih oznaka za označavanje duvanskih proizvoda na predmetima koji po ovom zakonu nijesu duvanski proizvodi, kao i besplatno davanje duvanskih proizvoda u reklamne svrhe;
- 6) **duvan za oralnu upotrebu** predstavlja svaki duvanski proizvod koji se koristi oralno, osim onog za pušenje i žvakanje, koji se djelimično ili u cjelini sastaje od duvana u prahu ili komadića ili bilo kojih kombinacija praha ili

komadića, koji mogu biti pakovani u kesi ili drugoj ambalaži ili su slični prehrambenim proizvodima;

7) **pakovanje** je kutija ili omot u kome se prodaje duvanski proizvod, ne računajući providni omot;

8) **javno mjesto** je mjesto na kojem je svakome slobodan pristup (ulica, trg, pristanište, plaža, park i sl).

Član 9

Nije dozvoljen promet duvanskih proizvoda, izuzev burmuta i duvana za žvakanje, koji na pakovanju nemaju utisnuto kombinovano upozorenje koje se sastoji od fotografije u boji ili druge ilustracije i jednog od sljedećih upozorenja, i to:

1) na prednjoj strani:

- "Pušenje ubija";
- "Pušenje šteti vama i ljudima oko vas"

2) na zadnjoj strani:

- "Pušači umiru mlađi";
- "Pušenje prouzrokuje bolesti srca i infarkt";
- "Pušenje prouzrokuje rak pluća";
- "Pušenje u trudnoći šteti vašoj bebi";
- "Zaštitite djecu, ne dozvolite da udišu vaš dim";
- "Vaš ljekar vam može pomoći da ostavite pušenje";
- "Pušenje je bolest zavisnosti";
- "Prestanak pušenja smanjuje rizik od ozbiljnih bolesti";
- "Pušenje može prouzrokovati sporu i bolnu smrt";
- "Tražite pomoć da bi prestali da pušite";
- "Pušenje može da smanji protok krvi i da prouzrokuje impotenciju";
- "Pušenje prouzrokuje starenje kože";
- "Pušenje može da smanji plodnost";
- "Dim od cigarete sadrži benzen, nitrosamin, formaldehin i vodonikov cijanid".

Upozorenje iz stava 1 ovog člana mora pokrivati najmanje 40% najbolje vidne površine jedne strane, odnosno 30% druge strane pojedinačnog pakovanja duvanskog proizvoda.

Upozorenja iz stava 1 ovog člana, moraju se redom mijenjati, i to tako da se svako upozorenje pojavi na jednakoj količini proizvedenih, odnosno prodatih duvanskih proizvoda u toku godine.

Slikovni prikaz upozorenja propisuje Ministarstvo.

Član 19

Zabranjena je prodaja duvanskih proizvoda:

- 1) u vaspitno-obrazovnim ustanovama, zdravstvenim ustanovama i na udaljenosti od tih ustanova manjoj od 150 m;
- 2) u apotekama i specijalizovanim prodavnicama za medicinska sredstva;
- 3) sportsko-rekreativnim objektima;
- 4) iz automatskih aparata,

5) uz davanje posrednih ili neposrednih povlastica kupcima ili nekom trećem, kao što je davanje poklona, premija, sniženog trgovačkog rabata ili prava da se učestvuje u nagradnoj igri, lutriji ili takmičenju;

6) koji sadrže oznake, riječi ili izraze koji upućuju na to da je ta vrsta manje štetna od drugih (npr. "low tar", "light", "mild", "ultra light", odnosno "nizak katran", "laki", "blagi", "ultra laki" i druge slične oznake);

7) na način koji kupcima omogućava samoposlužnje.
Zabranjena je prodaja duvana za oralnu upotrebu.

Član 24

Zabranjeno je pušenje u javnom i radnom prostoru, u skladu sa ovim zakonom.

Član 32

Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniče se za prekršaj pravno lice, ako:

1) proizvodi ili stavlja u promet cigarete koje sadrže više od 10 mg katrana, 1 mg nikotina i 10 mg ugljen monoksida po cigareti (član 7 stav 1);

2) stavlja u promet cigarete koje nemaju istaknut podatak o tome koliko miligrama katrana, nikotina i ugljen monoksida sadrže (član 8 stav 1);

3) vrši promet suprotno članu 9 ovog zakona;

4) vrši prodaju burmuta i duvana za žvakanje, koji na najbolje vidnoj površini pakovanja nemaju upozorenje: "Ovaj proizvod može štetiti vašem zdravlju i prouzrokovati zavisnost" (član 10 stav 1);

5) proizvodi ili stavlja u promet duvanske proizvode u pakovanju suprotno članu 11 ovog zakona;

6) proizvodi ili stavlja u promet duvanske proizvode u pakovanju koji ne sadrže podatke propisane članom 12 ovog zakona;

7) proizvodi ili stavlja u promet duvanske proizvode sa utisnutim oznakama da je pušenje te vrste ili klase manje štetno od bilo koje druge, da filteri ili drugi sastojci duvanskog proizvoda čine manje štetnim taj proizvod od drugih koji nemaju te sastojke i druge oznake slične sadržine (član 13);

8) prodaje duvanske proizvode licima mlađim od 18 godina života (član 17 stav 1);

9) prodaje duvanske proizvode u vaspitno-obrazovnim ustanovama, zdravstvenim ustanovama na udaljenosti manjoj od 150 m od tih ustanova (član 19 stav 1 tačka 1);

10) prodaje duvanske proizvode u apotekama i specijalizovanim prodavnicama za medicinska sredstva (član 19 stav 1 tačka 2);

11) prodaje duvanske proizvode u sportsko-rekreativnim objektima (član 19 stav 1 tačka 3);

12) prodaje duvanske proizvode iz automatskih aparata (član 19 stav 1 tačka 4);

13) prodaje duvanske proizvode uz davanje posrednih ili neposrednih povlastica kupcima ili nekom trećem, kao što je davanje poklona, premija, sniženog trgovačkog rabata ili prava da se učestvuje u nagradnoj igri, lutriji ili takmičenju (član 19 stav 1 tačka 5);

14) prodaje duvanske proizvode koji sadrže oznake, riječi ili izraze koji upućuju na to da je ta vrsta manje štetna od drugih (član 19 stav 1 tačka 6);

15) prodaje duvanske proizvode na način koji kupcima omogućava samoposlužnje (član 19 stav 1 tačka 7);

16) prodaje duvan za oralnu upotrebu (član 19 stav 2);

17) prodaje slatkiše, igračke i druge proizvode namijenjene djeci koji imaju oblik bilo koje vrste duvanskog proizvoda (član 20 stav 1 tačka 1);

18) prodaje proizvod koji nije duvanski proizvod, a ima naziv proizvođača duvanskog proizvoda ili naziv bilo koje vrste duvanskog proizvoda ili znake razlikovanja, logotip i slične oznake, koji upućuju na duvanski proizvod (član 20 stav 1 tačka 2);

19) vrši reklamiranje, sponzorisanje radijskog programa i promovisanje duvanskih proizvoda suprotno članu 21 ovog zakona;

20) dozvoli pušenje duvanskih proizvoda prilikom nastupa u medijima (član 23 stav 1);

21) objavi u štampi fotografije ili crteže lica koja puše (član 23 stav 2);

22) dozvoli pušenje duvanskih proizvoda u javnom i radnom prostoru suprotno članu 24 ovog zakona;

23) vlasnik, odnosno korisnik prostora na prostoriji koja je određena za pušenje ne istakne oznaku da je u toj prostoriji pušenje dozvoljeno (član 25 stav 1);

24) poslodavac na sobama i apartmanima u kojima je pušenje dozvoljeno ne istakne oznaku da je u tim sobama i apartmanima pušenje dozvoljeno (član 25 stav 2);

25) vlasnici, odnosno korisnici prostora u kojem je zabranjeno pušenje na vidnom mjestu ne istaknu oznake o zabrani pušenja (član 28).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana, kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, odgovorno lice u državnom organu, organu državne uprave i lokalne samouprave novčanom kaznom u iznosu od 30 eura do 2.000 eura.

Za prekršaje iz stava 1 ovog člana kazniće se i preduzetnik novčanom kaznom od 150 eura do 6.000 eura.

Za prekršaje iz stava 1 tač. 23, 24 i 25 ovog člana izreći će se novčana kazna na licu mjesta do 2.000 eura za pravno lice.

Za prekršaje iz stava 1 tač. 23, 24 i 25 ovog člana izreći će se novčana kazna na licu mjesta u iznosu do 400 eura za preduzetnika.

Član 35

Novčanom kaznom od 30 eura do 1.000 eura kazniće se fizičko lice koje:

1) puši u javnom i radnim prostoru (član 24);

2) puši u javnom, odnosno radnom prostoru koji vlasnik, odnosno korisnik nije isključivo odredio za pušenje (član 25 stav 1);

3) puši u sobama i apartmanima za smještaj gostiju, koje poslodavac nije odredio i istakao oznaku da je u tim sobama i apartmanima pušenje dozvoljeno (član 25 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana izreći će se novčana kazna na licu mjesta do 200 eura za fizičko lice.

Црна Гора - Бјелна Црна Гора
МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА
ПОДГОРИЦА

Примљено:	12.03.2015		
Орг јед	Број	Прилог	Вриједност
ОМ	229	2014-21	

Crna Gora

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija

Broj: 03/1/2-2/26/2

Podgorica, 12. III 2015.

MINISTARSTVO ZDRAVLJA

Dopisom broj 011-229/2014 od 12. marta 2015. godine tražili ste mišljenje o usklađenosti Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničenju upotrebe duvanskih proizvoda s pravnom tekovinom Evropske unije, saglasno članu 40 stav 1 alineja 2 Poslovnika Vlade.

Nakon upoznavanja sa sadržinom propisa, Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija je saglasno s navedenim u ocjeni usklađenosti propisa s pravnim propisima Evropske unije.

MINISTAR

Prof. dr Igor Lukšić

**IZJAVA O USKLAĐENOSTI NACRTA/PREDLOGA PROPISA CRNE GORE S PRAVNOM
TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE**

Identifikacioni broj izjave		MZ/IU/PZ/15/01
1. Naziv nacrt/predloga propisa		
- na crnogorskom jeziku	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda	
- na engleskom jeziku	Proposal for the Law Amending the Law on Restricted use of Tobacco Products	
2. Podaci o obrađivaču propisa		
a) Organ državne uprave koji priprema propis		
Organ državne uprave	Ministarstvo zdravlja	
- Sektor/odsjek	Direktorat za upravljane zdravstvom	
- odgovorno lice (ime, prezime, telefon, e-mail)	Gorica Savović Telefon 482-065 e-mail: gorica.savovic@mzd.gov.me	
- kontakt osoba (ime, prezime, telefon, e-mail)	Slavojka Šuković Telefon 482-329 e-mail: slavojka.sukovic@mzd.gov.me	
b) Pravno lice s javnim ovlaštenjem za pripremu i sprovođenje propisa		
- Naziv pravnog lica	/	
- odgovorno lice (ime, prezime, telefon, e-mail)	/	
- kontakt osoba (ime, prezime, telefon, e-mail)	/	
3. Organi državne uprave koji primjenjuju/sprovode propis		
- Organ državne uprave	Ministarstvo zdravlja	
4. Usklađenost nacrt/predloga propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i njenih država članica, s jedne strane i Crne Gore, s druge strane (SSP)		
a) Odredbe SSPa s kojima se usklađuje propis		
Glava V Kretanje radnika, osnivanje privrednih društava, pružanje usluga, kapital, Poglavlje V Opšte odredbe, član 65		
b) Stepjen ispunjenosti obaveza koje proizilaze iz navedenih odredbi SSPa		
	☒	ispunjava u potpunosti
	☐	djelimično ispunjava
	☐	ne ispunjava
c) Razlozi za djelimično ispunjenje, odnosno neispunjenje obaveza koje proizilaze iz navedenih odredbi SSPa		
5. Veza nacrt/predloga propisa s Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG)		
- PPCG za period	2015-2018	
- Poglavlje, potpoglavlje	28. Zaštita potrošača i zdravlja 2.2. Zakonodavni okvir B) Zdravlje	
- Rok za donošenje propisa	I kvartal	
- Napomena		
6. Usklađenost nacrt/predloga propisa s pravnom tekovinom Evropske unije		
a) Usklađenost s primarnim izvorima prava Evropske unije		
UFEU, Dio III, Politike i unutrašnje akcije, Glava XIV, Zdravstvo, član 168 stav 1 / TFEU, Part Three, Policies and Internal actions, Title XIV, Public Health, Article 168 paragraph 1		
Potpuno usklađeno / fully harmonized		
b) Usklađenost sa sekundarnim izvorima prava Evropske unije		
32012L0009		
Direktiva 2012/9/EU od 7. marta 2012. o izmjeni Priloga I Direktive 2001/37/EZ Evropskog Parlamenta i Savjeta o približavanju zakona, propisa i administrativnih odredbi država članica u vezi proizvodnje,		

reklamiranja i prodaje duvanskih proizvoda / Commission Directive 2012/9/EU of 7 March 2012 amending Annex I to Directive 2001/37/EC of the European Parliament and of the Council on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning the manufacture, presentation and sale of tobacco products Text with EEA relevance OJ L 69, 8.3.2012

Potpuno usklađeno/ Fully harmonized

32003H0054

Preporuka Savjeta od 2 decembra 2002 o prevenciji pušenja i inicijativom za poboljšanje kontrole duvanskih proizvoda / Council Recommendation of 2 December 2002 on the prevention of smoking and on initiatives to improve tobacco control OJ L 22, 25.1.2003

Potpuno usklađeno/ Fully harmonized

32009H1205(01)

Preporuka Savjeta od 30. novembra 2009. godine o zonama bez duvanskog dima / Council Recommendation of 30 November 2009 on smoke-free environments, OJ C 296, 5.12.2009.

Potpuno usklađeno/ Fully harmonized

c) Usklađenost s ostalim izvorima prava Evropske unije

Ne postoji izvor prava EU ove vrste s kojim bi se predlog propisa mogao uporediti radi dobijanja stepena njegove usklađenosti

6.1. Razlozi za djelimičnu usklađenost ili neusklađenost nacrt/predloga propisa Crne Gore s pravnom tekovinom Evropske unije i rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti

7. Ukoliko ne postoje odgovarajući propisi Evropske unije s kojima je potrebno obezbijediti usklađenost konstatovati tu činjenicu

8. Navesti pravne akte Savjeta Evrope i ostale izvore međunarodnog prava korišćene pri izradi nacrt/predloga propisa

Ne postoje izvori međunarodnog prava s kojima je potrebno uskladiti predlog propisa.

9. Navesti da li su navedeni izvori prava Evropske unije, Savjeta Evrope i ostali izvori međunarodnog prava prevedeni na crnogorski jezik (prevode dostaviti u prilogu)

Navedeni izvori prava prevedeni su na srpski jezik.

10. Navesti da li je nacrt/predlog propisa iz tačke 1 Izjave o usklađenosti preveden na engleski jezik (prevod dostaviti u prilogu)

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda nije preveden na engleski jezik.

11. Učešće konsultanata u izradi nacrt/predloga propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti

U izradi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda nije bilo učešća konsultanata.

Potpis / ovlašteno lice obradivača propisa

Potpis / ministar vanjskih poslova i evropskih integracija

Datum:

Datum:

Prilog obrasca:

1. Prevodi propisa Evropske unije
2. Prevod nacrt/predloga propisa na engleskom jeziku (ukoliko postoji)

TABELA USKLAĐENOSTI

1. Identifikacioni broj (IB) nacrta/predloga propisa	1.1. Identifikacioni broj izjave o usklađenosti i datum utvrđivanja nacrta/predloga propisa na Vladi			
MZ/TU/PZ/15/01	MZ/U/PZ/15/01			
2. Naziv izvora prava Evropske unije i CELEX oznaka				
32012L0009 Direktiva 2012/9/EU od 7. marta 2012. o izmjeni Priloga I i Direktive 2001/37 / EC Evropskog Parlamenta i Savjeta o približavanju zakona, propisa i administrativnih odredbi država članica u vezi proizvodnje, reklamiranja i prodaje duvanskih proizvoda				
32003H0054 Preporuka 2003/54/EC o prevenciji pušenja i inicijativom za poboljšanje kontrole duvanskih proizvoda/ Council Recommendation of 2 December 2002 on the prevention of smoking and on initiatives to improve tobacco control				
32009H1205(01) Preporuka Savjeta od 30. novembra 2009. godine o zonama bez duvanskog dima/ Council Recommendation of 30 November 2009 on smoke-free environments				
3. Naziv nacrta/predloga propisa Crne Gore				
Na crnogorskom jeziku				
Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda				
Na engleskom jeziku				
Proposal for the Law Amending the Law on Restricted use of Tobacco Products				
4. Usklađenost nacrta/predloga propisa s izvorima prava Evropske unije				
a)	b)	c)	d)	e)
Odredba i tekst odredbe izvora prava Evropske unije (član, stav, tačka)	Odredba i tekst odredbe nacrta/predloga propisa Crne Gore (član, stav, tačka)	Usklađenost odredbe nacrta/ predloga propisa Crne Gore s odredbom izvora prava Evropske unije	Razlog za djelimičnu usklađenost ili neusklađenost	Rok za postizanje potpune usklađenosti
Direktiva 2012/9				
Prilog I. Direktivi 2001/37/EZ zamjenjuje se tekstem iz Priloga ovoj Direktivi.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

<p>Član 2. 1. Države članice donose i objavljuju zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 28. marta 2014. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba. Kada države članice donose ove odredbe, te odredbe prilikom njihove službene objave sadrže upućivanje na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takvo upućivanje. Države članice određuju načine tog upućivanja. 2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
<p>Član 3. Države članice mogu donijeti odluku kojom odobravaju da se proizvodi koji nijesu u skladu s odredbama ove Direktive nastave prodavati do 28. marta 2016.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
<p>Član 4. Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u <i>Službenom listu Evropske unije</i>.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
<p>Član 5. Ova je Direktiva upućena državama članicama.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

<p>„PRILOG I. Popis dodatnih zdravstvenih upozorenja (iz člana 5. stava 2. tačke (b))</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) "Pušenje prouzrokuje 9 od 10 slučajeva raka pluća"; 2) "Pušenje prouzrokuje rak usne duplje i grla"; 3) "Pušenje šteti plućima"; 4) "Pušenje prouzrokuje infarkt"; 5) "Pušenje prouzrokuje moždani udar i invalidnost"; 6) "Pušenje prouzrokuje zakrećenje arterija"; 7) "Pušenje povećava rizik sljepila"; 8) "Pušenje šteti zubima i desnim"; 9) "Pušenje može ubiti vaše nerođeno dijete"; 10) "Vaš dim štetan je za vašu djecu, porodicu i prijatelje"; 11) "Djeca pušača imaju veće izgleda da počnu da puše"; 12) "Prestanite da pušite - ostanite živi za svoje najbliže"; 13) "Pušenje smanjuje plodnost"; "Pušenje povećava rizik impotencije". 	<p style="text-align: center;">Član 3</p> <p>U članu 9 stav 1 tačka 2 mijenja se i glasi:</p> <p style="padding-left: 20px;">"2) na zadnjoj strani:</p> <ul style="list-style-type: none"> - "Pušenje prouzrokuje devet od deset slučajeva raka pluća"; - "Pušenje prouzrokuje rak usne duplje i grla"; - "Pušenje šteti plućima"; - "Pušenje prouzrokuje infarkt"; - "Pušenje prouzrokuje moždani udar i invalidnost"; - "Pušenje prouzrokuje zakrećenje arterija"; - "Pušenje povećava rizik za nastanak sljepila"; - "Pušenje šteti zubima i desnim"; - "Pušenje može ubiti vaše nerođeno dijete"; - "Vaš dim štetan je za vašu djecu, porodicu i prijatelje"; - "Djeca pušača imaju veće izgleda da počnu da puše"; - "Prestanite da pušite - ostanite živi za svoje najbliže"; - "Pušenje smanjuje plodnost"; "Pušenje povećava rizik za nastanak impotencije"." 	<p style="text-align: center;">Potpuno usklađeno</p>		
<p style="text-align: center;">Preporuka 2003/54/EC</p>				
<p>OVIM DAJE PREPORUKU DA DRŽAVE ČLANICE:</p> <p>1. usvoje odgovarajuće zakonske i/ili</p>	<p style="text-align: center;">Član 4</p> <p style="text-align: center;">Član 19 mijenja se i glasi:</p>	<p style="text-align: center;">Potpuno usklađeno</p>	<p>Navedeni stavovi preporuke regulisani su i odredbama</p>	

<p>administrativne mjere u skladu s domaćim praksama i uslovima radi sprečavanja prodaje duvana djeci i adolescentima, uključujući, između ostalog:</p> <p>(a) da se zahtijeva od prodavaca duvanskih proizvoda da provjeravaju da li su kupci duvana navršili starosni uzrast koji je propisan za kupovinu takvih proizvoda prema domaćem zakonu, gdje takva starosna granica postoji,</p> <p>(b) da se uklone duvanski proizvodi iz samouslužnih izloga u maloprodajnim objektima,</p> <p>(c) da se ograniči pristup aparatima za prodaju duvanskih proizvoda na lokacije koje su pristupačne licima iznad starosne dobi koja je propisana za kupovinu duvanskih proizvoda prema domaćem zakonu, gdje takva starosna granica postoji, ili da se na drugi način uredi pristup proizvodima koji se prodaju preko takvih aparata na jednako efikasan način,</p> <p>(d) da se ograniči prodaja duvana na daljinu u opštoj maloprodaji, kao što je prodaja preko interneta, na odrasla lica korišćenjem odgovarajućih tehničkih sredstava,</p> <p>(e) da se zabrani prodaja slatkiša i igračaka namijenjenih djeci i proizvedenih sa jasnom namjerom da proizvod i/ili pakovanje liči po izgledu na neku vrstu duvanskog proizvoda,</p> <p>(f) da se zabrani prodaja cigareta pojedinačno ili u paketima koji sadrže manje od 19 cigareta;</p> <p>2. usvoje odgovarajuće zakonodavne i/ili administrativne mjere radi zabrane, u skladu sa državnim ustavom i ustavnim principima, sljedećih oblika reklamiranja i promovisanja:</p> <p>(a) korišćenja naziva duvanskih brendova na proizvodima ili uslugama koji nisu duvanski,</p> <p>(b) korišćenja promotivnih predmeta (pepeljara, upaljača, suncobrana, itd.) i uzoraka duvanskih</p>	<p>„Zabranjena je prodaja :</p> <p>1) duvanskih proizvoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> - u javnom prostoru u kome se obavlja vaspitno-obrazovna i zdravstvena djelatnost; - u apotekama i specijalizovanim prodavnicama za medicinska sredstva; - u javnom prostoru sportsko-rekreativnih objekata; - iz automatskih aparata; - uz davanje posrednih ili neposrednih povlastica kupcima ili nekom trećem, kao što je davanje poklona, premija, sniženog trgovačkog rabata ili prava da se učestvuje u nagradnoj igri, lutriji ili takmičenju; - koji sadrže oznake, riječi ili izraze koji upućuju na to da je ta vrsta manje štetna od drugih (npr. "low tar", "light", "mild", "ultra light", odnosno "nizak katran", "laki", "blagi", "ultra laki" i druge slične oznake); - na način koji kupcima omogućava samoposluživanje sa izloga maloprodajnih objekata; <p>2) cigareta pojedinačno ili u pakovanjima koja sadrže manje od 19 cigareta;</p> <p>3) duvana za oralnu upotrebu.“</p>		<p>Zakona ograničavanju duvanskih proizvoda („Službeni list RCG”, broj 52/04 i „Službeni list CG”, broj 32/11)</p>	<p>o</p>
--	---	--	--	----------

proizvoda,

(c) korišćenja i saopštavanja prodajnih akcija, kao što su popusti, besplatni pokloni, premije ili mogućnost učešća u promotivnim takmičenjima ili igrama,

(d) korišćenja bilborda, postera i drugih tehnika reklamiranja u zatvorenom ili otvorenom prostoru (kao što je reklamiranje na aparatima za prodaju duvanskih proizvoda),

(e) korišćenja reklamiranja u bioskopima, i

(f) svih drugih oblika reklamiranja, sponzorstva ili praksi koje su direktno ili indirektno namijenjene promovisanju duvanskih proizvoda;

3. usvoje odgovarajuće mjere, uvođenjem zakonodavstva ili drugih metoda u skladu s domaćim praksama i uslovima, kako bi se zahtijevalo od proizvođača, uvoznika i većih trgovaca duvanskim proizvodima i proizvodima i uslugama koje nose isti zaštitni znak kao duvanski proizvodi da državama članicama pruže informacije koje se odnose na troškove koje imaju u pogledu reklamiranja, marketinga, sponzorstva i promotivnih kampanja a koji nisu zabranjeni prema domaćem zakonodavstvu ili zakonodavstvu Zajednice;

4. sprovode zakonodavstvo i/ili druge djelotvorne mjere u skladu s domaćim praksama i uslovima na odgovarajućem nivou organa vlasti ili nevladinih subjekata kojima se obezbjeđuje zaštita od izlaganja sekundarnom duvanskom dimu na radnim mjestima u zatvorenom prostoru, zatvorenim javnim mjestima i javnom prevozu. Prioritet bi trebalo dati, između ostalog, obrazovnim objektima, zdravstvenim ustanovama i mjestima u kojima se pružaju usluge djeci;

5. nastave izradu strategija i mjera radi smanjenja rasprostranjenosti pušenja, kao što je jačanje opšte

<p>edukacije o zdravlju, naročito u školama, i opštih programa za odvracanje od prvog korišćenja duvanskih proizvoda i prevazilaženje duvanske zavisnosti;</p> <p>6. koriste u potpunosti doprinos mladih politikama i akcijama za mlade koje se odnose na zdravlje, naročito u oblasti informisanja, i podstiču posebne aktivnosti koje pokreću, planiraju, sprovode i ocjenjuju mladi;</p> <p>7. usvoje i sprovedu odgovarajuće cjenovne mjere za duvanske proizvode kako bi se uticalo na odvracanje od korišćenja duvanskih proizvoda;</p> <p>8. sprovedu sve neophodne i odgovarajuće procedure kako bi se potvrdilo poštovanje mjera navedenih u ovoj preporuci;</p> <p>9. informišu Komisiju svake dvije godine o akcijama preduzetim na osnovu ove preporuke.</p>				
<p>OVIM POZIVA KOMISIJU:</p> <p>1. da prati i ocjenjuje kretanja i mjere koje se preduzimaju u državama članicama i na nivou Zajednice;</p> <p>2. da izvještava o sprovođenju predloženih mjera, na osnovu informacija dobijenih od država članica, najkasnije godinu dana nakon prijema informacija od država članica podnesenih u skladu s ovom preporukom;</p> <p>3. da razmotri koliko su mjere koje su predviđene ovom preporukom djelotvorne, i da razmotri potrebu za daljnjim akcijama, naročito ako se utvrde razlike unutar pojedinačnih tržišta u oblastima obuhvaćenim ovom preporukom.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		
<p>Preporuka 2009/C 296/02</p>				

<p>OVIM DAJE PREPORUKU DA DRŽAVE ČLANICE:</p> <p>1. obezbijede djelotvornu zaštitu od izloženosti duvanskom dimu na radnim mjestima u zatvorenom prostoru, zatvorenim javnim prostorima, javnom prevozu i, gdje je prikladno, na drugim javnim mjestima kako je predviđeno članom 8 Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duvana (FCTC) i na osnovu priloženih smjernica o zaštiti od izloženosti duvanskom dimu usvojenim na Drugoj konferenciji strana potpisnica FCTC-e, u roku od pet godina od stupanja na snagu FCTC-e za datu državu članicu, ili najkasnije u roku od tri godine nakon usvajanja ove Preporuke;</p> <p>2. izrade i/ili ojačaju strategije i mjere za smanjenje izloženosti djece i adolescenata sekundarnom duvanskom dimu;</p> <p>3. dopune politike o okruženju bez duvanskog dima dodatnim mjerama, koje mogu obuhvatiti: (a) preduzimanje djelotvornih mjera za promovisanje prestanka korišćenja duvanskih proizvoda i adekvatnog liječenja od duvanske zavisnosti, uzimajući u obzir domaće okolnosti i prioritete kako je navedeno u članu 14 FCTC-e; i (b) uvođenje kombinovanih upozorenja, kako je definisano članom 2(4) Odluke Komisije 2003/641/EZ od 5. septembra 2003. godine o korišćenju fotografija u boji ili drugih ilustracija kao zdravstvenih upozorenja na pakovanjima duvanskih proizvoda (12), i informacija o uslugama za pružanje podrške u prestanku korišćenja duvanskih proizvoda na pakovanjima duvanskih proizvoda za pušenje radi boljeg informisanja potrošača o zdravstvenim rizicima korišćenja duvanskih proizvoda i izloženosti duvanskom dimu, podsticanja prestanka korišćenja duvanskih proizvoda i odvratanja od prvog</p>	<p style="text-align: center;">Član 1</p> <p>U Zakonu o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda („Službeni list RCG“, broj 52/04 i „Službeni list CG“, broj 32/11) član 1 mijenja se i glasi:</p> <p>„Ovim zakonom se, u cilju zaštite života i zdravlja ljudi, propisuju mjere za smanjenje i ograničavanje upotrebe duvanskih proizvoda, sprječavanje štetnih posljedica upotrebe duvanskih proizvoda, kao i sprječavanje izlaganja sekundarnom duvanskom dimu i obezbjeđivanje vazduha bez duvanskog dima.“</p> <p style="text-align: center;">Član 2</p> <p>U članu 6 stav 1 poslije tačke 1 dodaje se nova tačka, koja glasi:</p> <p>„1a) sekundarni duvanski dim je dim koji se ispušta na zapaljenom kraju cigarete ili iz drugih duvanskih proizvoda u kombinaciji sa dimom koji pušač izdiše;“.</p> <p style="text-align: center;">Tačka 4b mijenja se i glasi:</p> <p>„4b) pušenje je posjedovanje ili rukovanje upaljenim duvanskim proizvodom, bez obzira da li se dim aktivno udiše ili izdiše;“.</p> <p style="text-align: center;">Tačka 6 mijenja se i glasi:</p> <p>„3) duvan za oralnu upotrebu je svaki duvanski proizvod za oralnu upotrebu, osim onih koji su namijenjeni za šmrkanje ili žvakanje, izrađeni u cjelosti ili djelimično od duvana, u obliku praha ili čestica ili u bilo kakvoj kombinaciji tih oblika, posebno onih</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Navedeni stavovi preporuke regulisani su i odredbama Zakona o ograničavanju duvanskih proizvoda („Službeni list RCG“, broj 52/04 i „Službeni list CG“, broj 32/11)</p>	
---	---	--------------------------	---	--

<p>korišćenja istih;</p> <p>4. izrade, sprovode, periodično ažuriraju i revidiraju sveobuhvatne višesektorske strategije, planove ili programe za kontrolu duvana koji se bave, između ostalog, pitanjem zaštite od duvanskog dima na svim mjestima koja su dostupna opštoj javnosti ili mjestima za kolektivno korišćenje, bez obzira na vlasništvo ili pravo pristupa;</p> <p>5. obezbijede adekvatne instrumente za sprovođenje nacionalnih strategija, politika i programa o kontroli duvana kako bi se obezbijedila djelotvorna zaštita od izloženosti duvanskom dimu;</p> <p>6. saopšte Komisiji, ako je moguće u roku od šest mjeseci nakon usvajanja ove Preporuke, nacionalne kontakt osobe za kontrolu duvana radi razmjene informacija i najboljih praksi kao i koordinacije politika sa drugim državama članicama;</p> <p>7. sarađuju blisko među sobom i sa Komisijom u vezi sa koherentnim okvirom definicija, referentnih vrijednosti i indikatora za sprovođenje ove Preporuke;</p> <p>8. prate i vrše evaluaciju djelotvornosti mjera ove politike korišćenjem gore navedenih indikatora;</p> <p>9. obavještavaju Komisiju o zakonodavnim i drugim aktivnostima preduzetim na osnovu ove Preporuke i o rezultatima praćenja i evaluacije,</p>	<p>u vrećicama ili poroznim vrećicama;"</p> <p style="text-align: center;">Član 5 Član 24 mijenja se i glasi:</p> <p>„Zabranjeno je pušenje u javnom i radnom prostoru, kao i izlaganje drugih lica sekundarnom duvanskom dimu.“</p>			
<p>OVIM POZIVA KOMISIJU DA:</p> <p>1. izvještava o sprovođenju, funkcionisanju i uticajima predloženih mjera, na osnovu informacija koje dostavljaju države članice;</p> <p>2. u kontekstu moguće revizije Direktive 2001/37/EZ, razmotri sve mjere koje se odnose na proizvode a koje imaju za cilj smanjenje privlačnosti i zavisnosti od duvanskih proizvoda;</p> <p>3. analizira zakonska pitanja i dokaze koji se odnose</p>	<p style="text-align: center;">Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p style="text-align: center;">Neprenosivo</p>		

<p>na uticaj pakovanja bez oznaka brenda, kao i na funkcionisanje internog tržišta.</p>				
<p>PRILOG Smjernice o zaštiti od izlaganja duvanskom dimu, usvojene na Drugoj konferenciji strana potpisnica Okvirne konvencije SZO o kontroli duvana SVRHA, CILJEVI I OSNOVNA POLAZIŠTA Svrha smjernica 1. U skladu s ostalim odredbama Okvirne konvencije SZO o kontroli duvana i namjerama Konferencije strana potpisnica, ove smjernice imaju za cilj da pomognu stranama potpisnicama u ispunjavanju njihovih obaveza prema članu 8 Konvencije. Njima se daju najbolji dostupni dokazi i iskustva strana potpisnica koje su uspješno sprovele djelotvorne mjere za smanjenje izloženosti duvanskom dimu. 2. Smjernice sadrže usaglašene izjave o principima i definicije bitnih pojmova, kao i usaglašene preporuke za korake koji su potrebni kako bi se zadovoljile obaveze iz Konvencije. Uz to, ovim smjernicama se utvrđuju mjere koje su neophodne za postizanje djelotvorne zaštite od opasnosti od sekundarnog duvanskog dima. Strane potpisnice se ovim podstiču da koriste ove smjernice ne samo radi ispunjenja svojih zakonskih obaveza prema Konvenciji, već i radi praćenja najboljih praksi u zaštiti javnog zdravlja. Ciljevi smjernica 3. Ove smjernice imaju dva povezana cilja. Prvi je da se stranama potpisnicama pomogne u ispunjavanju njihovih obaveza prema članu 8 Okvirne konvencije SZO, na način koji je dosljedan sa naučnim dokazima o izloženosti sekundarnom duvanskom dimu i najboljim praksama iz cijelog svijeta u</p>	<p>Član 1 U Zakonu o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda („Službeni list RCG“, broj 52/04 i „Službeni list CG“, broj 32/11) član 1 mijenja se i glasi: „Ovim zakonom se, u cilju zaštite života i zdravlja ljudi, propisuju mjere za smanjenje i ograničavanje upotrebe duvanskih proizvoda, sprječavanje štetnih posljedica upotrebe duvanskih proizvoda, kao i sprječavanje izlaganja sekundarnom duvanskom dimu i obezbjeđivanje vazduha bez duvanskog dima.“ Član 2 U članu 6 stav 1 poslije tačke 1 dodaje se nova tačka, koja glasi: „1a) sekundarni duvanski dim je dim koji se ispušta na zapaljenom kraju cigarete ili iz drugih duvanskih proizvoda u kombinaciji sa dimom koji pušač izdiše;“. Tačka 4b mijenja se i glasi: „4b) pušenje je posjedovanje ili rukovanje upaljenim duvanskim proizvodom, bez obzira da li se dim aktivno udiše ili izdiše;“. Tačka 6 mijenja se i glasi: „3) duvan za oralnu upotrebu je svaki duvanski proizvod za oralnu upotrebu, osim onih koji su namijenjeni za šmrkanje ili</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>Navedeni stavovi preporuke regulisani su i odredbama Zakona o ograničavanju duvanskih proizvoda („Službeni list RCG“, broj 52/04 i „Službeni list CG“, broj 32/11)</p>	

sprovedenju mjera za okruženje bez duvanskog dima, kako bi se uspostavio visok standard odgovornosti za poštovanje ugovora i kako bi se pomoglo stranama potpisnicama u promovisanju najvećeg mogućeg standarda zdravlja koji se može postići. Drugi cilj je da se utvrde ključni elementi zakonodavstva koji su potrebni za djelotvornu zaštitu ljudi od izloženosti duvanskom dimu, kako je predviđeno članom 8.

Osnovna polazišta

4. Na izradu ovih smjernica uticala su sljedeća osnovna polazišta:

(a) Dužnost da se obezbijedi zaštita od duvanskog dima iz člana 8, zasnovana je na osnovnim ljudskim pravima i slobodama. S obzirom na opasnosti udisanja sekundarnog duvanskog dima, dužnost obezbjeđivanja zaštite od duvanskog dima je obuhvaćena, između ostalog, pravom na život i pravom na najveći mogući standard zdravlja koji se može postići, kako je priznato u mnogim međunarodnim pravnim instrumentima (uključujući Ustav Svjetske zdravstvene organizacije, Konvenciju o pravima djeteta, Konvenciju o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena i Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima), kako je formalno uvršteno u preambulu Okvirne konvencije SZO i prepoznato u ustavima mnogih nacija. (b) Dužnost da se štite pojedinci od duvanskog dima u skladu je s obavezom vlada da donose zakonodavstvo radi zaštite pojedinaca od ugrožavanja njihovih osnovnih prava i sloboda. Ova obaveza obuhvata sva lica, a ne samo određene populacije. (c) Nekoliko mjerodavnih naučnih tijela je utvrdilo da je sekundarni duvanski dim karcinogen. Neke strane potpisnice Okvirne konvencije SZO (na primjer, Finska i Njemačka) su klasifikovale sekundarni duvanski dim kao

žvakanje, izrađeni u cjelosti ili djelimično od duvana, u obliku praha ili čestica ili u bilo kakvoj kombinaciji tih oblika, posebno onih u vrećicama ili poroznim vrećicama;"

Član 5

Član 24 mijenja se i glasi:

„Zabranjeno je pušenje u javnom i radnom prostoru, kao i izlaganje drugih lica sekundarnom duvanskom dimu.“

karcinogen i obuhvatile prevenciju izlaganja istom na radu u svoje zakonodavstvo o zdravlju i bezbjednosti. Prema tome, uz obaveze iz člana 8, od strana potpisnica se može zahtijevati da se pozabave opasnošću izlaganja duvanskom dimu u skladu sa svojim postojećim zakonima koji se odnose na radno mjesto ili drugim zakonima kojima se uređuje izloženost štetnim supstancama, uključujući karcinogene.

IZJAVA O PRINCIPIMA I BITNIM DEFINICIJAMA KOJE SU OSNOVA ZAŠTITE OD IZLOŽENOSTI DUVANSKOM DIMU

Principi

5. Kako je navedeno u članu 4 Okvirne konvencije SZO, neophodna je snažna politička opredijeljenost kako bi se preduzele mjere da se zaštite sva lica od izloženosti duvanskom dimu. Sprovođenje člana 8 Konvencije bi trebalo da se rukovodi sljedećim usaglašenim principima.

Princip 1

6. Djelotvorne mjere za obezbjeđivanje zaštite od izloženosti duvanskom dimu, kako je predviđeno članom 8 Okvirne konvencije SZO, zahtijevaju potpunu eliminaciju pušenja i duvanskog dima u određenom prostoru ili sredini kako bi se stvorilo okruženje koje je 100% bez duvanskog dima. Ne postoji bezbjedni nivo izloženosti duvanskom dimu, a pojmovi kao što je prag vrijednosti za toksičnost od sekundarnog duvanskog dima trebalo bi odbaciti, pošto su u suprotnosti sa naučnim dokazima. Svi pristupi osim pristupa okruženja koje je 100% bez duvanskog dima, uključujući ventilaciju, filtriranje vazduha i korišćenje posebnih zona za pušenje (bilo da imaju zasebnu ventilaciju ili ne), iznova se pokazuju kao neefikasni i postoje ubjedljivi dokazi, naučni i drugi, da inženjerski pristupi ne štite od izloženosti duvanskom dimu.

Princip 2

7. Sve ljude bi trebalo zaštititi od izloženosti duvanskom dimu. Sva radna mjesta u zatvorenom prostoru i zatvoreni javni prostori trebalo bi da budu bez duvanskog dima.

Princip 3

8. Zakonodavstvo je neophodno kako bi se ljudi zaštitili od izloženosti duvanskom dimu. Svojevoljne politike o okruženju bez dima iznova su se pokazale nedjelotvornim i ne pružaju adekvatnu zaštitu. Kako bi bilo djelotvorno, zakonodavstvo bi trebalo da bude jednostavno, jasno i primjenjivo.

Princip 4

9. Dobro planiranje i adekvatni resursi su osnova za uspješno sprovođenje i primjenu zakonodavstva o okruženju bez duvanskog dima.

Princip 5

10. Građansko društvo ima centralnu ulogu u izgradnji podrške i obezbjeđivanja poštovanja mjera za okruženje bez duvanskog dima, i trebalo bi da bude uključeno kao aktivni partner u proces izrade, sprovođenja i primjene zakonodavstva.

Princip 6

11. Sprovođenje zakonodavstva o okruženju bez duvanskog dima, njegova primjena i uticaj trebalo bi da se prate i evaluiraju. To bi trebalo da obuhvati praćenje i reagovanje na aktivnosti duvanske industrije kojima se ugrožava sprovođenje i primjena datog zakonodavstva, kako je navedeno u članu 20.4 Okvirne konvencije SZO.

Princip 7

12. Zaštitu ljudi od izloženosti duvanskom dimu trebalo bi ojačati i proširiti, ako je potrebno: takva aktivnost bi mogla obuhvatiti novo ili dopunjeno zakonodavstvo, unaprijeđenu primjenu i druge mjere koje bi odražavale nove naučne dokaze i iskustva iz studija slučaja.

Definicije

13. Pri izradi zakonodavstva, važno je da se vodi računa o definisanju glavnih pojmova. Nekoliko preporuka za odgovarajuće definicije, na osnovu iskustava u mnogim zemljama, navedeno je ispod. Definicije u ovom dijelu dopunjavaju one koje su date u Okvirnoj konvenciji SZO.

„Sekundarni duvanski dim“ ili „duvanski dim u okruženju“

14. Nekoliko alternativnih izraza se koristi za opisivanje vrste dima kojim se bavi član 8 Okvirne konvencije SZO. Oni obuhvataju „sekundarni duvanski dim“, „duvanski dim u okruženju“, i „duvanski dim drugih ljudi“. Trebalo bi izbjegavati izraze kao što su „pasivno pušenje“ i „nesvojevoljna izloženost duvanskom dimu“, pošto iskustvo u Francuskoj i na drugim mjestima ukazuje na to da duvanska industrija može iskoristiti te izraze za zastupanje stava da je „svojevoljna“ izloženost prihvatljiva. „Sekundarni duvanski dim“ (eng. *Second-hand tobacco smoke*), negdje skraćeno kao „SDD“ (eng. *SHS*), i „duvanski dim u okruženju“ (eng. *environmental tobacco smoke*), negdje skraćeno kao „DDO“ (eng. *ETS*), su poželjniji izrazi; u ovim smjernicama se koristi izraz „sekundarni duvanski dim“.

15. Sekundarni duvanski dim se može definisati kao „dim koji se ispušta na zapaljenom kraju cigarete ili iz drugih duvanskih proizvoda obično u kombinaciji sa dimom koji izdiše pušač“.

16. „Vazduh bez duvanskog dima“ je vazduh koji je 100% bez duvanskog dima. Ova definicija obuhvata, ali nije ograničena na, vazduh u kome se duvanski dim ne može vidjeti, namirisati, osjetiti ili izmjeriti (1).

„Pušenje“

17. Ovaj izraz bi trebalo definisati tako da obuhvati

posjedovanje ili kontrolu nad upaljenim duvanskim proizvodom bez obzira na to da li se dim aktivno udiše ili izdiše.

„Javna mjesta“

18. Dok precizna definicija „javnih mjesta“ varira između različitih država, važno je da se u zakonodavstvu ovaj izraz definiše što opširnije. Definicija koja se koristi bi trebalo da obuhvati sva mjesta koja su dostupna opštoj javnosti ili mjesta za kolektivno korišćenje, bez obzira na vlasništvo ili pravo pristupa.

„U zatvorenom“ ili „zatvoreni“

19. Članom 8 se zahtijeva zaštita od duvanskog dima na radnim mjestima i javnim mjestima u „zatvorenom“ prostoru. Pošto postoje određene zamke u definisanju „zatvorenog“ prostora, potrebno je posebno ispitati iskustva raznih zemalja u definisanju ovog izraza. Definicija bi trebalo da bude što sveobuhvatnija, i trebalo bi voditi računa pri definisanju da se izbjegne nabranje koje bi se moglo tumačiti kao da isključuje potencijalno bitne „zatvorene“ prostore. Preporučuje se da se prostori „u zatvorenom“ (ili zatvoreni prostori) definišu tako da obuhvate sve prostore koji su pokriveni krovom ili zatvoreni s jednim ili više zidova ili strana, bez obzira na vrstu materijala koji se koristi za krov, zidove ili strane, i bez obzira na to da li je takav objekat trajni ili privremeni.

„Radno mjesto“

20. „Radno mjesto“ bi trebalo definisati uopšteno kao „bilo koje mjesto koje ljudi koriste tokom svog zaposlenja ili rada“. To bi trebalo da obuhvati ne samo rad koji se obavlja za nadoknadu, već i volonterski rad, ako je takve vrste za koju se obično plaća naknada. Uz to, „radna mjesta“ obuhvataju ne samo ona mjesta na kojima se obavlja rad, već i sva pripojena ili povezana mjesta koja radnici

obično koriste tokom svog zaposlenja, uključujući, na primjer, hodnike, liftove, stepenice, holove, zajedničke prostorije, kafeterije, toalete, salone, trpezarije i vanjske objekte kao što su skladišta ili barake. Vozila koja se koriste tokom rada su radna mjesta i trebalo bi ih posebno utvrditi kao takva.

21. Potrebno je posvetiti posebnu pažnju radnim mjestima koja su i domovi ili mjesta stanovanja pojedinaca, kao što su na primjer zatvori, psihijatrijske ustanove ili starački domovi. Takva mjesta su takođe radna mjesta za druge, koje bi trebalo zaštititi od izloženosti duvanskom dimu.

„Javni prevoz“

22. Javni prevoz bi trebalo definisati tako da obuhvati svako vozilo koje se koristi za prevoz ljudi, za koji se obično dobija naknada ili komercijalna dobit. Trebalo bi da obuhvati i taksi vozila.

OPSEG DJELOTVORNOG ZAKONODAVSTVA

23. Članom 8 se zahtijeva usvajanje djelotvornih mjera za zaštitu ljudi od izloženosti duvanskom dimu (1) na radnim mjestima u zatvorenom prostoru, (2) u zatvorenim javnim prostorima, (3) u javnom prevozu, i (4) „gdje je prikladno“ u „na drugim javnim mjestima“.

24. Ovim se stvara obaveza obezbjeđivanja univerzalne zaštite time što će se voditi računa da svi zatvoreni javni prostori, sva radna mjesta u zatvorenom prostoru, sav javni prevoz i po mogućnosti druga javna mjesta (u otvorenom ili na kvazi-otvorenom prostoru) budu zaštićena od izloženosti sekundarnom duvanskom dimu. Nikakvi izuzeci nisu opravdani na osnovu zdravstvenih ili zakonskih argumenata. Uz to, ako neka strana potpisnica nije u mogućnosti da odmah postigne univerzalnu pokrivenost, članom 8 se daje trajna obaveza da se što brže napreduje kako bi se uklonili svi izuzeci i kako bi zaštita postala univerzalna.

Svaka strana potpisnica bi trebalo da teži da obezbijedi univerzalnu zaštitu u roku od pet godina od stupanja na snagu Okvirne konvencije SZO za datu stranu potpisnicu.

25. Ne postoje bezbjedni nivoi izloženosti sekundarnom duvanskom dimu, i, kako je prethodno potvrđeno na Konferenciji strana potpisnica odlukom FCTC/COP1(15), inženjerski pristupi, kao što je ventilacija, filtriranje vazduha i korišćenje posebnih zona za pušenje, ne štite od izloženosti duvanskom dimu.

(1) Moguće je da sastavni elementi duvanskog dima mogu postojati u vazduhu u iznosima koji su premali da bi se mogli izmjeriti. Trebalo bi posvetiti pažnju mogućnosti da duvanska industrija ili sektor ugostiteljstva mogu pokušati da iskoriste ograničenja ove definicije.

26. Zaštitu bi trebalo obezbijediti na svim radnim mjestima u zatvorenom prostoru ili zatvorenim radnim mjestima, uključujući motorna vozila koja se koriste kao mjesta za rad (na primjer, taksí vozila, vozila hitne pomoći ili dostavna vozila).

27. Jezikom ugovora zahtijevaju se zaštitne mjere ne samo na svim javnim mjestima „u zatvorenom“ prostoru, već i u onim „drugim“ javnim mjestima (odnosno mjestima na otvorenom ili kvazi-otvorenom prostoru) „gdje je prikladno“. Pri definisanju ovih javnih mjesta na otvorenom ili kvazi-otvorenom prostoru gdje je zakonodavstvo prikladno, strane potpisnice bi trebalo da uzmu u obzir dokaze o mogućim opasnostima po zdravlje u različitim okruženjima i trebalo bi da preduzmu radnje kako bi se usvojila najdjelotvornija zaštita od izloženosti gdje god dokazi pokažu da postoji opasnost.

INFORMISANJE, KONSULTOVANJE I UKLJUČIVANJE JAVNOSTI KAKO BI SE OBEZBIJEDILA PODRŠKA I

NESMETANO SPROVOĐENJE

28. Podizanje svijesti u javnosti i među liderima javnog mišljenja o rizicima izloženosti sekundarnom duvanskom dimu kroz stalne informativne kampanje predstavlja značajnu ulogu organa vlasti, u partnerstvu sa građanskim društvom, kako bi se obezbijedilo da javnost razumije i podrži zakonodavnu akciju. Glavni akteri obuhvataju udruženja privrednih subjekata, restorana i ugostitelja, grupe poslodavaca, sindikate, medije, zdravstvene radnike, organizacije koje zastupaju djecu i mlade, obrazovne ili vjerske institucije, istraživačku zajednicu i opštu javnost. Napori u podizanju svijesti trebalo bi da obuhvate konsultovanje sa privrednim subjektima na koje isto ima uticaj i drugim organizacijama i institucijama tokom izrade zakonodavstva.

29. Glavne poruke bi trebalo da budu fokusirane na štetu koju izaziva izloženost sekundarnom duvanskom dimu, činjenicu da je eliminisanje pušenja u zatvorenom prostoru jedino naučno zasnovano rješenje kako bi se obezbijedila potpuna zaštita od izloženosti, pravo svih radnika da budu jednako zaštićeni zakonom i činjenica da nema kompromisa između zdravlja i ekonomije, pošto iskustvo u sve više država pokazuje da je okruženje bez duvanskog dima korisno i za jedne i za druge. Javne edukativne kampanje bi takođe trebalo da budu usmjerene na okruženja za koja zakonodavstvo možda nije izvodljivo ili prikladno, kao što su privatna mjesta stanovanja pojedinaca.

30. Široko konsultovanje sa uključenim akterima je takođe od suštinskog značaja za edukaciju i mobilisanje zajednice i obezbjeđivanje podrške zakonodavstvu nakon usvajanja. Nakon što zakonodavstvo bude usvojeno, trebalo bi sprovesti edukativnu kampanju koja će voditi ka sprovođenju

zakona, pružanju informacija vlasnicima privrednih društava i rukovodiocima objekata kojima se pojašnjava zakon i njihove odgovornosti i izrada resursa, kao što su marerijali za označavanje. Te mjere će povećati vjerovatnoću nesmetanog sprovođenja propisa i visokog nivoa njihovog svojevrijednog poštovanja. Porukama kojima se osnažuju nepušači i kojima se zahvaljuje pušačima što poštuju zakon promovisaće se uključenost javnosti u primjenu i nesmetano sprovođenje.

PRIMJENA

Dužnost poštovanja zakona

31. Djelotvorno zakonodavstvo bi trebalo da nameće zakonsku odgovornost za primjenu propisa i za privredne subjekte na koje oni utiču i za individualne pušače, i trebalo bi da predviđa kazne za kršenja, koje bi važile za privredne subjekte i, po mogućnosti, za pušače. Primjenu zakona bi trebalo prvenstveno fokusirati na privredne subjekte. Zakonodavstvo bi trebalo da stavi odgovornost na vlasnika, rukovodioca ili drugo lice koje je zaduženo za dati prostor, i trebalo bi da jasno predviđa aktivnosti koje se od njega ili nje zahtijevaju. Te obaveze bi trebalo da obuhvate: (a) obavezu postavljanja jasnih oznaka na ulazima i drugim odgovarajućim lokacijama kojima se ističe da pušenje nije dozvoljeno. Format i sadržaj tih oznaka trebalo bi da utvrde zdravstveni organi li drugi organi vlasti i mogu sadržati i broj telefona ili druge mehanizme za javnost za prijavljivanje kršenja i imena lica u prostorijama kojima se upućuju pritužbe; (b) obavezu uklanjanja pepeljara iz prostorija; (c) obavezu nadzora nad poštovanjem pravila; (d) obavezu preduzimanja razumnih predviđenih koraka radi odvratanja pojedinaca od pušenja u datim prostorijama. Ti koraci bi trebalo da obuhvate i zahtijevanje od datog lica da ne puši.

uskraćivanje pružanja usluge, zahtijevanje od datog lica da napusti prostorije i kontaktiranje organa za sprovođenje zakona ili drugog organa.

Kazne

32. Zakonodavstvo bi trebalo da predviđa novčane kazne i druge novčane sankcije za kršenja. Iznos tih kazni će uvijek odražavati konkretne prakse i običaje svake države, ali bi pri odlučivanju o istim trebalo uzeti u obzir nekoliko principa. Prvenstveno, kazne bi trebalo da budu dovoljno visoke da bi se njima odvrćalo od kršenja ili će ih u suprotnom prestupnici ignorisati ili ih jednostavno smatrati troškovima poslovanja. Veće kazne su potrebne kako bi se odvratili prestupnici koji su privredni subjekti a ne da se njima odvrća kršenje od strane individualnih pušača, koji obično imaju manje sredstava. Kazne bi trebalo da se povećavaju za ponovljena kršenja i da budu u skladu sa postupanjem date države prema drugim, jednako ozbiljnim prekršajima.

33. Pored novčanih kazni, zakonodavstvo može takođe omogućiti administrativne sankcije, kao što je oduzimanje dozvole za rad, u skladu sa praksom i pravnim sistemom u datoj državi. Te „kazne u krajnjoj nuždi“ se rijetko koriste, ali su veoma važne za primjenu zakona na sve privredne subjekte koji se više puta ne pridržavaju zakonskih propisa.

34. Mogu se uključiti i krivične kazne za kršenja, ako je to u skladu sa zakonskim i kulturnim kontekstom date države.

Organi za sprovođenje zakona

35. Zakonodavstvo bi trebalo da se utvrdi organ ili organi nadležni za sprovođenje istog, i trebalo bi da obuhvati sistem i za praćenje primjene i gonjenje prestupnika.

36. Praćenje bi trebalo da obuhvati postupak vršenja inspekcije privrednih subjekata radi

utvrđivanja poštovanja pravila. Rijetko je potrebno uspostavljanje novog inspekcijskog sistema za sprovođenje zakonodavstva o okruženju bez duvanskog dima. Umjesto toga, poštovanje propisa se obično može pratiti korišćenjem jednog ili više već postojećih mehanizama za vršenje inspekcije nad poslovnim prostorijama i radnim mjestima. Obično postoji niz opcija za tu svrhu. U mnogim zemljama, inspekcije koje vrše nadzor nad poštovanjem propisa mogu biti dio inspekcije za nadzor nad dozvolama za rad, zdravstvenih i sanitarnih inspekcija, Inspekcija zaštite na radu, protivpožarnih inspekcija ili sličnih programa. Može biti korisno da se istovremeno koristi nekoliko takvih izvora za prikupljanje informacija.

37. Gdje je to moguće, preporučuje se korišćenje inspektora ili agenata za sprovođenje zakona na lokalnom nivou; time će se vjerovatnije povećati raspoloživi resursi za sprovođenje zakona i nivo poštovanja propisa. Ovaj pristup zahtijeva uspostavljanje nacionalnog koordinacionog mehanizma kako bi se obezbijedio dosljedan pristup na nivou cijele države.

38. Bez obzira na mehanizam koji se koristi, praćenje bi trebalo zasnovati na opštem planu sprovođenja, i trebalo bi da obuhvati postupak za djelotvornu obuku inspektora. Djelotvorno praćenje može kombinovati redovne inspekcije sa nenajavljenim, iznenadnim inspekcijama, kao i posjetama na osnovu pritužbi. Takve posjete mogu biti zaista edukativne u početnom periodu nakon stupanja na snagu zakona, jer mnoga kršenja mogu biti nenamjerna. Zakonodavstvo bi trebalo da daje ovlašćenja inspektorima da uđu u prostorije koje podliježu zakonu i da uzmu uzorke i prikupe dokaze, ako takva ovlašćenja nisu već propisana postojećim zakonom. Isto tako, zakonodavstvo bi trebalo da

<p>propisuje zabranu ometanja inspektora u njihovom radu od strane privrednih subjekata.</p> <p>39. Troškovi djelotvornog praćenja nisu pretjerani. Nije neophodno zaposliti veliki broj inspektora, jer se inspekcije mogu postizati korišćenjem postojećih programa i kadra, i pošto iskustvo pokazuje da se ubrzo postaje moguće da se zakonodavstvo o okruženju bez duvanskog dima samostalno sprovodi (to jest, prvenstveno ga sprovodi javnost). Samo nekoliko gonjenja može biti dovoljno ako se zakonodavstvo sprovodi pažljivo i ako se ulaže aktivan trud u edukaciju privrednih subjekata i javnosti.</p> <p>40. Iako ti programi nisu skupi, potrebni su resursi za edukaciju privrednih subjekata, obuku inspektora, koordinaciju postupka vršenja inspekcijaskog nadzora i naknade za kadar koji vrši inspekcije privrednih subjekata izvan uobičajenog radnog vremena. U tu svrhu je potrebno uspostaviti mehanizam za finansiranje. Djelotvorni programi praćenja koriste niz izvora finansiranja, uključujući opredijeljene poreske prihode, naknade za dozvole za rad za privredne subjekte i opredijeljene prihode od novčanih kazni koje plaćaju prestupnici.</p> <p>Strategije za sprovođenje zakona</p> <p>41. Strateški pristupi sprovođenju propisa mogu povećati poštovanje istih, pojednostaviti sprovođenje zakonodavstva i smanjiti nivo resursa potrebnih za sprovođenje.</p> <p>42. Aktivnosti na sprovođenju propisa u periodu koji slijedi neposredno nakon stupanja na snagu zakona posebno su značajne za uspjeh zakona i uspjeh budućeg praćenja i primjene. Mnoge države preporučuju početni period blaže primjene, tokom kojeg se prestupnicima daju upozorenja ali im se ne izriču kazne. Taj pristup bi trebalo kombinovati sa aktivnom kampanjom za edukaciju vlasnika</p>				
---	--	--	--	--

privrednih subjekata o njihovim odgovornostima propisanim zakonom, a privredni subjekti bi trebalo da razumiju da će nakon tog početnog perioda ili perioda postepenog uvođenja slijediti rigoroznija primjena propisa.

43. Kada počne aktivna primjena, mnoge države preporučuju korišćenje gonjenja prestupnika o kojem će javnost biti izvještavana kako bi se povećao učinak na odvracanje od kršenja. Prepoznavanjem istaknutih prestupnika koji aktivno prkose zakonu ili koji su dobro poznati u zajednici, preduzimanjem odlučnih i hitnih radnji protiv istih i zahtijevanjem maksimalne svijesti javnosti o tim aktivnostima, organi će moći da pokažu svoju odlučnost i ozbiljnost zakona. Time se povećava svojevoljno poštovanje propisa i smanjuju resursi koji su potrebni za buduće praćenje i sprovođenje.

44. Iako se zakoni o okruženju bez duvanskog dima ubrzo samostalno primjenjuju, neophodno je da organi budu spremni da brzo i odlučno reaguju na sve izolovane slučajeve očiglednog kršenja. Naročito kada neki zakon tek stupi na snagu, može biti nekih slučajeva prestupnika koji javno iskazuju nepoštovanje zakona. Odlučne reakcije u tim slučajevima pokazuju da se očekuje poštovanje zakona čime se olakšavaju budući napori, dok neodlučnost može brzo dovesti do širenja nepoštovanja propisa.

Mobilizovanje i uključivanje zajednice

45. Djelotvornost programa praćenja i sprovođenja se unapređuje uključivanjem zajednice u program. Angažovanjem podrške zajednice i podsticanjem članova zajednice da prate primjenu i prijavljuju kršenja u velikoj mjeri se proširuje opseg djelovanja organa za sprovođenje zakona i smanjuju resursi potrebni za postizanje poštovanja propisa. Zapravo, u mnogim državama, pritužbe podnesene od strane

članova zajednice su primarno sredstvo obezbjeđivanja poštovanja propisa. Iz tog razloga, zakonodavstvom o okruženju bez duvanskog dima bi trebalo propisati da pojedinci iz javnosti mogu podnositi pritužbe i ovlastiti svakog pojedinca ili nevladinu organizaciju da pokreću akcije za poštovanje mjera kojima se uređuje izloženost sekundarnom duvanskom dimu. Program za sprovođenje propisa bi trebalo da obuhvati i besplatnu telefonsku liniju za podnošenje pritužbi ili slični sistem kojim se javnost podstiče da prijavljuje kršenja.

PRAĆENJE I EVALUACIJA MJERA

46. Praćenje i evaluacija mjera za smanjenje izloženosti duvanskom dimu značajni su iz nekoliko razloga, na primjer:

- (a) za povećanje političke i javne podrške jačanju i širenju zakonskih odredbi;
- (b) za dokumentovanje uspjeha koji se može koristiti za informisanje i pružanje pomoći drugim zemljama u njihovim naporima;
- (c) za prepoznavanje i objavljivanje namjera duvanske industrije da ugrozi sprovođenje mjera.

47. Opseg i složenost praćenja i evaluacije će varirati među državama, u zavisnosti od raspoloživog stručnog znanja i resursa. Međutim, važno je da se vrednuje ishod mjera koje su sprovedene, a naročito glavni indikator izloženosti sekundarnom duvanskom dimu na radnim mjestima i javnim mjestima. Postoje ekonomični načini da se to postigne, na primjer korišćenjem podataka ili informacija prikupljenih tokom rutinskih aktivnosti kao što su inspekcije radnih mjesta.

48. Postoji osam glavnih postupaka i indikatora ishoda koje bi trebalo uzeti u obzir: (1)

Postupci

(a) Znanje, stavovi i podrška politikama okruženja bez duvanskog dima u opštoj javnosti i, gdje je to moguće, u posebnim grupama, kao što su radnici u barovima;

(b) sprovođenje i poštovanje politika o okruženju bez duvanskog dima;

(1) Objavljivanje „Preporuka u okviru politike SZO: zaštita od izloženosti sekundarnom duvanskom dimu“ (Ženeva, Svjetska zdravstvena organizacija, 2007. godine) pruža reference i linkove za studije praćenja koje su sprovedene u drugim državama za sve navedene indikatore.

Ishodi

(a) smanjenje izloženosti zaposlenih sekundarnom duvanskom dimu na radnim mjestima i javnim mjestima;

(b) smanjenje sadržaja sekundarnog duvanskog dima u vazduhu na radnim mjestima (naročito u restoranima) i na javnim mjestima;

(c) smanjenje mortaliteta i morbiditeta kao posljedice izloženosti sekundarnom duvanskom dimu;

(d) smanjenje izloženosti sekundarnom duvanskom dimu u privatnim mjestima stanovanja pojedinaca;

(e) promjene u rasprostranjenosti pušenja i ponašanja vezanog za pušenje;

(f) ekonomski uticaji.

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ: Ministarstvo zdravlja

NAZIV PROPISA: PREDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OGRANIČAVANJU UPOTREBE DUVANSKIH PROIZVODA

1. Definisane problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda pripremljen je u cilju dalje harmonizacije sa propisima Evropske unije i usklađivanja sa Direktivom 2012/09/EU, koja propisuje nova tekstualna upozorenja o štetnosti upotrebe duvanskih proizvoda, a koja moraju biti utisnuta na svakom pakovanju duvanskog proizvoda. Pored toga, u interesu zaštite zdravlja ljudi i smanjenja upotrebe duvanskih proizvoda, normativno se uređuje obezbjeđivanje javnog i radnog prostora bez duvanskog dima i neophodne zabrane prodaje duvanskih proizvoda.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo

Osnovni ciljevi koji se postižu donošenjem ovog zakona su zaštita zdravlja i smanjenje štetnih posljedica upotrebe duvanskih proizvoda i smanjenje broja lica koja oboljevaju od bolesti koje prouzrokuje pušenje duvanskih proizvoda. Pored navedenog, cilj donošenja ovog zakona je i usaglašavanje domaćih propisa sa propisima EU, kao i sa Zakonom o prekršajima.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulativnu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa)
- Obrazložiti preferiranu opciju?

U smislu razloga za predlaganje ovih zakonskih rješenja i ostvarenja njihovih ciljeva, kao i prevazilaženja postojećih problema i analizom opcije "status quo" i predloženih izmjena, pristupilo se donošenju ovog zakona, jer postojeća zakonska rješenja nijesu dovoljna osnova za postizanje navedenih ciljeva (smanjenje upotrebe duvanskih proizvoda, zaštita zdravlja i usaglašavanje sa propisima EU).

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje (direktno i indirektno)
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naravno malim i srednjim preduzećima)
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.

<p>Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera</p>
<p>Predložena zakonska rješenja imaće pozitivnog uticaja na građane, u smislu smanjenja upotrebe duvanskih proizvoda i obezbjeđivanja javnog i radnog prostora bez sekundarnog duvanskog dima, a u konačnom, smanjenje broja hroničnih nezaraznih bolesti, prije svega, karcinoma pluća. Primjena predloženih zakonskih rješenja neće izazvati dodatne troškove u odnosu na primjenu važećih zakonskih rješenja i realizovaće se u okviru postojećih kapaciteta, koji ne zahtijevaju formiranje novih privrednih subjekata, niti imaju uticaja na opterećenja ili biznis barijere.</p>
<p>Odjeljak 5: Procjena fiskalnog uticaja Da li je potrebno izdvajanje finansijskih sredstava za implementaciju propisa i u kom iznosu? Da li je izdvajanje finansijskih sredstava jednokratno ili tokom određenog vremenskog perioda? Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Da li su neophodna finansijska sredstva obezbjeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze? Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihodi za budžet Crne Gore? Obrazložiti metodologiju kojom je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda. Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti. Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na inicijativu za donošenje predloga propisa? Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.</p>
<p>Za implementaciju predloženog zakona nije potrebno izdvajanje finansijskih sredstava i ne proizilaze nikakve dodatne međunarodne finansijske obaveze. Usvajanjem ovog zakona predviđeno je donošenje jednog podzakonskih akata, za šta neće biti potrebna dodatna finansijska sredstva. Implementacija ovog zakona neće imati direktnog uticaja na prihode budžeta. Prilikom procjene finansijskih sredstava za implementaciju ovog zakona, korišćene su uporedne procjene i realne ocjene. Na inicijativu za donošenje predloga ovog zakona nijesu postojale sugestije Ministarstva finansija.</p>
<p>6. Konsultacije zainteresovanih strana: Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako. Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije). Naznačiti glavne rezultate konsultacija i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.</p>
<p>U pripremi predloga ovog zakona nije korišćena eksterna ekspertiza.</p> <p>U skladu sa članom 7 Uredbe o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona („Službeni list CG“ br. 12/12), Ministarstvo zdravlja je uputilo javni poziv zainteresovanoj javnosti (građanima, privrednim društvima i preduzetnicima, stručnim i naučnim institucijama, zdravstvenim ustanovama, državnim organima, organima lokalne uprave, nevladinim organizacijama, medijima i drugim zainteresovanim subjektima za pitanja koja se</p>

uređuju ovim zakonom) da se uključi u postupak pripreme predloga ovog zakona i dostavi svoje inicijative, predloge, sugestije i komentare u pisanom i elektronskom obliku, pri čemu je objavljena i Radna verzija nacrt na internet stranici Ministarstva zdravlja i Portalu e-Uprava. Konsultacije su trajale 20 dana, od dana objavljivanja 27.10.2014. godine.

U ostavljenom roku, zajedničke primjedbe, sugestije i mišljenje dostavili su Philip Morris Montenegro, doo, JT International, ad i British American Tobacco SEE, doo, koje su razmotrene i dijelom ugrađene u predlog zakona. O konsultacijama Ministarstvo zdravlja je sačinilo izvještaj koji je objavilo na svojoj internet stranici. Takođe, nacrt ovog zakona je dostavljen Evropskoj komisiji, na mišljenje, čije sugestije su razmotrene i ugrađene u predlog zakona. Takođe, u skladu sa članom 9 i 11 Uredbe o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona, Ministarstvo zdravlja, je uputilo javni poziv građanima, privrednim društvima i preduzetnicima, stručnim i naučnim institucijama, zdravstvenim ustanovama, državnim organima, organima lokalne uprave, nevladinim organizacijama, medijima i drugim zainteresovanim subjektima za pitanja koja se uređuju ovim zakonom za učešće u raspravi o tekstu Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, učešćem u raspravi na okruglom stolu. I ovim putem, ovim subjektima je data mogućnost za dostavljanje predloga, sugestija i komentara u pisanom i elektronskom obliku. Nacrt je objavljen u Dnevnom listu „Pobjeda“, na internet stranici Ministarstva zdravlja i Portalu e-Uprava.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Potencijalnih prepreka za implementaciju ovog zakona nema, a zdravstvena politika Ministarstva zdravlja je usmjerena na zaštitu zdravlja ljudi i smanjenje štetnih uticaja upotrebe duvanskih proizvoda. Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo, pri čemu poslove inspekcijskog nadzora vrši organ uprave nadležan za poslove inspekcijskog nadzora, preko zdravstvene inspekcije.

Podgorica,

27.11.2014.

SEKRETAR

Zoran Kostić

[Handwritten signature of Zoran Kostić]

DIREKTIVA KOMISIJE 2012/09/EU

od 7. marta 2012.

o izmjeni Priloga I. Direktivi 2001/37/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica o proizvodnji, reklamiranju i prodaji duvanskih proizvoda

(Tekst značajan za EGP)

EVROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcionisanju Evropske unije,

uzimajući u obzir Direktivu 2001/37/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 5. juna 2001. o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica o proizvodnji, reklamiranju i prodaji duvanskih proizvoda, a posebno njen član 9. stav 2, budući da:

(1) Članom 5. stavom 2. tačkom (b) Direktive 2001/37/EZ predviđa se da svako pojedinačno pakovanje duvanskih proizvoda, osim duvana za oralnu upotrebu i ostalih duvanskih proizvoda koji ne služe pušenju, kao i spoljašnje pakovanje, uz izuzetak dodatnog prozirnog omota, mora nositi dodatno upozorenje navedeno u popisu iz Priloga I. toj Direktivi.

(2) Ta su dodatna upozorenja na svim pakovanjima duvana za pušenje obavezna od septembra 2003. i na svim pakovanjima ostalih duvanskih proizvoda od septembra 2004.

(3) Postoje dokazi da se uticaj postojećih dodatnih upozorenja navedenih u popisu iz Priloga I. Direktivi 2001/37/EZ s vremenom smanjio jer se istrošio učinak koje su poruke upozorenja imale dok su bile nove.

(4) Osim toga, nakon donošenja Direktive 2001/37/EZ pojavili su se novi naučni dokazi o uticaju upotrebe duvana i načela učinkovitog označivanja duvana na zdravlje. Postoje dokazi posebno o tome da pušenje može uzrokovati rak usta i grla, vidljiva oštećenja kao i bolesti zuba i desni. Dokazano je i da roditelji koji puše predstavljaju najveći činilac rizika za početak pušenja.

(5) Članom 9. stavom 2. Direktive 2001/37/EZ predviđa se da Komisija mora prilagoditi naučnom i tehničkom napretku zdravstvena upozorenja navedena u Prilogu I. istoj Direktivi. Nadalje, smjernicama o paovanju i označivanju, koje je donijela Treća konferencija stranaka Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duvana u novembru 2008., preporučuje se da pravne mjere za pakovanje i označivanje duvanskih proizvoda trebalo bi periodično preispitivati i ažurirati kad se pojave novi dokazi i istroše posebna zdravstvena upozorenja i poruke.

(6) Stoga je potrebna revizija postojećih dodatnih upozorenja navedenih u Prilogu I. Direktivi 2001/37/EZ kako bi se zadržao i povećao njihov uticaj i uzela u obzir nova znanstvena dostignuća.

(7) Ovu bi reviziju trebalo temeljiti na rezultatima preispitivanja postojećih saznanja o označivanju duvana i uticaju upotrebe duvana na zdravlje te testiranja upozorenja provedenih u svim državama članicama.

(8) Mjere predviđene u ovoj Direktivi u skladu su s mišljenjem Regulatornog odbora osnovanog na temelju člana 10. stava 1. Direktive 2001/37/EZ i ni Evropski parlament ni Savjet nijesu se izjasnili protiv njih,

DONIJELA JE OVU DIREKTIVU:

Član 1.

Prilog I. Direktivi 2001/37/EZ zamjenjuje se tekstom iz Priloga ovoj Direktivi.

Član 2.

1. Države članice donose i objavljuju zakone i druge propise potrebne za usklađivanje sa ovom Direktivom najkasnije do 28. marta 2014. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.

Kada države članice donose ove odredbe, te odredbe prilikom njihove službene objave sadrže upućivanje na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takvo upućivanje. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu za područje na koje se odnosi ova Direktiva.

Član 3.

Države članice mogu donijeti odluku kojom odobravaju da se proizvodi koji nijesu u skladu sa odredbama ove Direktive nastave prodavati do 28. marta 2016.

Član 4.

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.

Član 5.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Briselu 7. marta 2012.

Za Komisiju

Predsjednik

José Manuel BARROSO

PRILOG

„PRILOG I.

Popis dodatnih zdravstvenih upozorenja

(iz člana 5. stav 2 tačke (b))

- 1) "Pušenje prouzrokuje devet od deset slučajeva raka pluća";
- 2) "Pušenje prouzrokuje rak usne duplje i grla";
- 3) "Pušenje šteti plućima";
- 4) "Pušenje prouzrokuje infarkt";
- 5) "Pušenje prouzrokuje moždani udar i invalidnost";
- 6) "Pušenje prouzrokuje zakrečenje arterija";
- 7) "Pušenje povećava rizik za nastanak sljepila";
- 8) "Pušenje šteti zubima i desnama";
- 9) "Pušenje može ubiti vaše nerođeno dijete";
- 10) "Vaš dim štetan je za vašu djecu, porodicu i prijatelje";
- 11) "Djeca pušača imaju veće izgleda da počnu da puše";
- 12) "Prestanite da pušite - ostanite živi za svoje najbliže";
- 13) "Pušenje smanjuje plodnost";
- 14) "Pušenje povećava rizik za nastanak impotencije"."

PREPORUKA SAVJETA
od 2. decembra 2002. godine
o prevenciji pušenja i o inicijativama za unapređenje kontrole nad duvanom
(2003/54/EZ)

OVIM DAJE PREPORUKU DA DRŽAVE ČLANICE:

1. usvoje odgovarajuće zakonske i/ili administrativne mjere u skladu sa domaćim praksama i uslovima radi sprečavanja prodaje duvana djeci i adolescentima, uključujući, između ostalog:
 - (a) da se zahtijeva od prodavaca duvanskih proizvoda da provjeravaju da li su kupci duvana navršili starosni uzrast koji je propisan za kupovinu takvih proizvoda prema domaćem zakonu, gdje takva starosna granica postoji,
 - (b) da se uklone duvanski proizvodi iz samouslužnih izloga u maloprodajnim objektima,
 - (c) da se ograniči pristup aparatima za prodaju duvanskih proizvoda na lokacije koje su pristupačne licima iznad starosne dobi koja je propisana za kupovinu duvanskih proizvoda prema domaćem zakonu, gdje takva starosna granica postoji, ili da se na drugi način uredi pristup proizvodima koji se prodaju preko takvih aparata na jednako efikasan način,
 - (d) da se ograniči prodaja duvana na daljinu u opštoj maloprodaji, kao što je prodaja preko interneta, na odrasla lica korišćenjem odgovarajućih tehničkih sredstava,
 - (e) da se zabrani prodaja slatkiša i igračaka namijenjenih djeci i proizvedenih sa jasnom namjerom da proizvod i/ili pakovanje liči po izgledu na neku vrstu duvanskog proizvoda,
 - (f) da se zabrani prodaja cigareta pojedinačno ili u pakovanjima koji sadrže manje od 19 cigareta;
2. usvoje odgovarajuće zakonodavne i/ili administrativne mjere radi zabrane, u skladu sa državnim ustavom i ustavnim principima, sljedećih oblika reklamiranja i promovisanja:
 - (a) korišćenja naziva duvanskih brendova na proizvodima ili uslugama koji nijesu duvanski,
 - (b) korišćenja promotivnih predmeta (pepeljara, upaljača, suncobrana, itd.) i uzoraka duvanskih proizvoda,
 - (c) korišćenja i saopštavanja prodajnih akcija, kao što su popusti, besplatni pokloni, premije ili mogućnost učešća u promotivnim takmičenjima ili igrama,
 - (d) korišćenja bilborda, postera i drugih tehnika reklamiranja u zatvorenom ili otvorenom prostoru (kao što je reklamiranje na aparatima za prodaju duvanskih proizvoda),
 - (e) korišćenja reklamiranja u bioskopima, i
 - (f) svih drugih oblika reklamiranja, sponzorstva ili praksi koje su direktno ili indirektno namijenjene promovisanju duvanskih proizvoda;
3. usvoje odgovarajuće mjere, uvođenjem zakonodavstva ili drugih metoda u skladu s domaćim praksama i uslovima, kako bi se zahtijevalo od proizvođača, uvoznika i većih trgovaca duvanskim proizvodima i proizvodima i uslugama koje nose isti zaštitni znak kao duvanski proizvodi da državama članicama pruže informacije koje se odnose na troškove koje imaju u pogledu reklamiranja, marketinga, sponzorstva i promotivnih kampanja a koji nijesu zabranjeni prema domaćem zakonodavstvu ili zakonodavstvu Zajednice;
4. sprovode zakonodavstvo i/ili druge djelotvorne mjere u skladu s domaćim praksama i uslovima na odgovarajućem nivou organa vlasti ili nevladinih subjekata kojima se obezbjeđuje zaštita od izlaganja sekundarnom duvanskom dimu na radnim mjestima u zatvorenom prostoru, zatvorenim javnim mjestima i javnom prevozu. Prioritet bi trebalo dati, između ostalog, obrazovnim objektima, zdravstvenim ustanovama i mjestima u kojima se pružaju usluge djeci;
5. nastave izradu strategija i mjera radi smanjenja rasprostranjenosti pušenja, kao što je jačanje opšte edukacije o zdravlju, naročito u školama, i opštih programa za odvratanje od prvog korišćenja duvanskih proizvoda i prevazilaženje duvanske zavisnosti;

6. koriste u potpunosti doprinos mladih politikama i akcijama za mlade koje se odnose na zdravlje, naročito u oblasti informisanja, i podstiču posebne aktivnosti koje pokreću, planiraju, sprovode i ocjenjuju mladi;
7. usvoje i sprovedu odgovarajuće cjenovne mjere za duvanske proizvode kako bi se uticalo na odvratanje od korišćenja duvanskih proizvoda;
8. sprovedu sve neophodne i odgovarajuće procedure kako bi se potvrdilo poštovanje mjera navedenih u ovoj preporuci;
9. informišu Komisiju svake dvije godine o akcijama preduzetim na osnovu ove preporuke,

OVIM POZIVA KOMISIJU:

1. da prati i ocjenjuje kretanja i mjere koje se preduzimaju u državama članicama i na nivou Zajednice;
2. da izvještava o sprovođenju predloženih mjera, na osnovu informacija dobijenih od država članica, najkasnije godinu dana nakon prijema informacija od država članica podnesenih u skladu sa ovom preporukom;
3. da razmotri koliko su mjere koje su predviđene ovom preporukom djelotvorne, i da razmotri potrebu za daljim akcijama, naročito ako se utvrde razlike unutar pojedinačnih tržišta u oblastima obuhvaćenim ovom preporukom.

Sačinjeno u Briselu, 2. decembra 2002. godine

Za Savjet
Predsjednik
B. BENDTSEN

PREPORUKE

SAVJET

PREPORUKA SAVJETA

od 30. novembra 2009. godine
o okruženju bez duvanskog dima
(2009/C 296/02)

OVIM DAJE PREPORUKU DA DRŽAVE ČLANICE:

1. obezbijede djelotvornu zaštitu od izloženosti duvanskom dimu na radnim mjestima u zatvorenom prostoru, zatvorenim javnim prostorima, javnom prevozu i, gdje je prikladno, na drugim javnim mjestima kako je predviđeno članom 8 Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duvana (FCTC) i na osnovu priloženih smjernica o zaštiti od izloženosti duvanskom dimu usvojenim na Drugoj konferenciji strana potpisnica FCTC-e, u roku od pet godina od stupanja na snagu FCTC-e za datu državu članicu, ili najkasnije u roku od tri godine nakon usvajanja ove Preporuke;
2. izrade i/ili ojačaju strategije i mjere za smanjenje izloženosti djece i adolescenata sekundarnom duvanskom dimu;
3. dopune politike o okruženju bez duvanskog dima dodatnim mjerama, koje mogu obuhvatiti: (a) preduzimanje djelotvornih mjera za promovisanje prestanka korišćenja duvanskih proizvoda i adekvatnog liječenja od duvanske zavisnosti, uzimajući u obzir domaće okolnosti i prioritete kako je navedeno u članu 14 FCTC-e; i (b) uvođenje kombinovanih upozorenja, kako je definisano članom 2(4) Odluke Komisije 2003/641/EZ od 5. septembra 2003. godine o korišćenju fotografija u boji ili drugih ilustracija kao zdravstvenih upozorenja na pakovanjima duvanskih proizvoda, i informacija o uslugama za pružanje podrške u prestanku korišćenja duvanskih proizvoda na pakovanjima duvanskih proizvoda za pušenje radi boljeg informisanja potrošača o zdravstvenim rizicima korišćenja duvanskih proizvoda i izloženosti duvanskom dimu, podsticanja prestanka korišćenja duvanskih proizvoda i odvratanja od prvog korišćenja istih;
4. izrade, sprovođe, periodično ažuriraju i revidiraju sveobuhvatne višesektorske strategije, planove ili programe za kontrolu duvana koji se bave, između ostalog, pitanjem zaštite od duvanskog dima na svim mjestima koja su dostupna opštoj javnosti ili mjestima za kolektivno korišćenje, bez obzira na vlasništvo ili pravo pristupa;
5. obezbijede adekvatne instrumente za sprovođenje nacionalnih strategija, politika i programa o kontroli duvana kako bi se obezbijedila djelotvorna zaštita od izloženosti duvanskom dimu;
6. saopšte Komisiji, ako je moguće u roku od šest mjeseci nakon usvajanja ove Preporuke, nacionalne kontakt osobe za kontrolu duvana radi razmjene informacija i najboljih praksi kao i koordinacije politika sa drugim državama članicama;
7. sarađuju blisko među sobom i sa Komisijom u vezi sa koherentnim okvirom definicija, referentnih vrijednosti i indikatora za sprovođenje ove Preporuke;
8. prate i vrše evaluaciju djelotvornosti mjera ove politike korišćenjem gore navedenih indikatora;
9. obavještavaju Komisiju o zakonodavnim i drugim aktivnostima preduzetim na osnovu ove Preporuke i o rezultatima praćenja i evaluacije,

OVIM POZIVA KOMISIJU DA:

1. izvještava o sprovođenju, funkcionisanju i uticajima predloženih mjera, na osnovu informacija koje dostavljaju države članice;

2. u kontekstu moguće revizije Direktive 2001/37/EZ, razmotri sve mjere koje se odnose na proizvode a koje imaju za cilj smanjenje privlačnosti i zavisnosti od duvanskih proizvoda;
3. analizira zakonska pitanja i dokaze koji se odnose na uticaj pakovanja bez oznaka brenda, kao i na funkcionisanje internog tržišta.

Sačinjeno u Briselu, 30. novembra 2009. godine
Za Savjet
Predsjednik
S. O. LITTORIN

PRILOG

Smjernice o zaštiti od izlaganja duvanskom dimu, usvojene na Drugoj konferenciji strana potpisnica Okvirne konvencije SZO o kontroli duvana SVRHA, CILJEVI I OSNOVNA POLAZIŠTA

Svrha smjernica

1. U skladu s ostalim odredbama Okvirne konvencije SZO o kontroli duvana i namjerama Konferencije strana potpisnica, ove smjernice imaju za cilj da pomognu stranama potpisnicama u ispunjavanju njihovih obaveza prema članu 8 Konvencije. Njima se daju najbolji dostupni dokazi i iskustva strana potpisnica koje su uspješno sprovele djelotvorne mjere za smanjenje izloženosti duvanskom dimu.

2. Smjernice sadrže usaglašene izjave o principima i definicije bitnih pojmova, kao i usaglašene preporuke za korake koji su potrebni kako bi se zadovoljile obaveze iz Konvencije. Uz to, ovim smjernicama se utvrđuju mjere koje su neophodne za postizanje djelotvorne zaštite od opasnosti od sekundarnog duvanskog dima. Strane potpisnice se ovim podstiču da koriste ove smjernice ne samo radi ispunjenja svojih zakonskih obaveza prema Konvenciji, već i radi praćenja najboljih praksi u zaštiti javnog zdravlja.

Ciljevi smjernica

3. Ove smjernice imaju dva povezana cilja. Prvi je da se stranama potpisnicama pomogne u ispunjavanju njihovih obaveza prema članu 8 Okvirne konvencije SZO, na način koji je dosljedan sa naučnim dokazima o izloženosti sekundarnom duvanskom dimu i najboljim praksama iz cijelog svijeta u sprovođenju mjera za okruženje bez duvanskog dima, kako bi se uspostavio visok standard odgovornosti za poštovanje ugovora i kako bi se pomoglo stranama potpisnicama u promovisanju najvećeg mogućeg standarda zdravlja koji se može postići. Drugi cilj je da se utvrde ključni elementi zakonodavstva koji su potrebni za djelotvornu zaštitu ljudi od izloženosti duvanskom dimu, kako je predviđeno članom 8.

Osnovna polazišta

4. Na izradu ovih smjernica uticala su sljedeća osnovna polazišta:

(a) Dužnost da se obezbijedi zaštita od duvanskog dima iz člana 8, zasnovana je na osnovnim ljudskim pravima i slobodama. S obzirom na opasnosti udisanja sekundarnog duvanskog dima, dužnost obezbjeđivanja zaštite od duvanskog dima je obuhvaćena, između ostalog, pravom na život i pravom na najveći mogući standard zdravlja koji se može postići, kako je priznato u mnogim međunarodnim pravnim instrumentima (uključujući Ustav Svjetske zdravstvene organizacije, Konvenciju o pravima djeteta, Konvenciju o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena i Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima), kako je formalno uvršteno u preambulu Okvirne konvencije SZO i prepoznato u ustavima mnogih nacija. (b) Dužnost da se štite pojedinci od duvanskog dima u skladu je s obavezom vlada da donose zakonodavstvo radi zaštite pojedinaca od ugrožavanja njihovih osnovnih prava i sloboda. Ova obaveza obuhvata sva lica, a ne samo određene populacije. (c) Nekoliko mjerodavnih naučnih tijela je utvrdilo da je sekundarni duvanski dim karcinogen. Neke strane potpisnice Okvirne konvencije SZO (na primjer, Finska i Njemačka) su klasifikovale sekundarni duvanski dim kao karcinogen i obuhvatile prevenciju izlaganja istom na radu u svoje zakonodavstvo o zdravlju i bezbjednosti. Prema tome, uz obaveze iz člana 8, od strana potpisnica se može zahtijevati da se pozabave opasnošću izlaganja duvanskom dimu u skladu sa svojim postojećim zakonima koji se odnose na radno mjesto ili drugim zakonima kojima se uređuje izloženost štetnim supstancama, uključujući karcinogene.

IZJAVA O PRINCIPIMA I BITNIM DEFINICIJAMA KOJE SU OSNOVA ZAŠTITE OD IZLOŽENOSTI DUVANSKOM DIMU

Principi

5. Kako je navedeno u članu 4 Okvirne konvencije SZO, neophodna je snažna politička opredijeljenost kako bi se preduzele mjere da se zaštite sva lica od izloženosti duvanskom dimu. Sprovođenje člana 8 Konvencije bi trebalo da se rukovodi sljedećim usaglašenim principima.

Princip 1

6. Djelotvorne mjere za obezbjeđivanje zaštite od izloženosti duvanskom dimu, kako je predviđeno članom 8 Okvirne konvencije SZO, zahtijevaju potpunu eliminaciju pušenja i duvanskog dima u

određenom prostoru ili sredini kako bi se stvorilo okruženje koje je 100% bez duvanskog dima. Ne postoji bezbjedni nivo izloženosti duvanskom dimu, a pojmovi kao što je prag vrijednosti za toksičnost od sekundarnog duvanskog dima trebalo bi odbaciti, pošto su u suprotnosti sa naučnim dokazima. Svi pristupi osim pristupa okruženja koje je 100% bez duvanskog dima, uključujući ventilaciju, filtriranje vazduha i korišćenje posebnih zona za pušenje (bilo da imaju zasebnu ventilaciju ili ne), iznova se pokazuju kao neefikasni i postoje ubjedljivi dokazi, naučni i drugi, da inženjerski pristupi ne štite od izloženosti duvanskom dimu.

Princip 2

7. Sve ljude bi trebalo zaštititi od izloženosti duvanskom dimu. Sva radna mjesta u zatvorenom prostoru i zatvoreni javni prostori trebalo bi da budu bez duvanskog dima.

Princip 3

8. Zakonodavstvo je neophodno kako bi se ljudi zaštitili od izloženosti duvanskom dimu. Svojevoljne politike o okruženju bez dima iznova su se pokazale nedjelotvornim i ne pružaju adekvatnu zaštitu. Kako bi bilo djelotvorno, zakonodavstvo bi trebalo da bude jednostavno, jasno i primjenjivo.

Princip 4

9. Dobro planiranje i adekvatni resursi su osnova za uspješno sprovođenje i primjenu zakonodavstva o okruženju bez duvanskog dima.

Princip 5

10. Građansko društvo ima centralnu ulogu u izgradnji podrške i obezbjeđivanja poštovanja mjera za okruženje bez duvanskog dima, i trebalo bi da bude uključeno kao aktivni partner u proces izrade, sprovođenja i primjene zakonodavstva.

Princip 6

11. Sprovođenje zakonodavstva o okruženju bez duvanskog dima, njegova primjena i uticaj trebalo bi da se prate i evaluiraju. To bi trebalo da obuhvati praćenje i reagovanje na aktivnosti duvanske industrije kojima se ugrožava sprovođenje i primjena datog zakonodavstva, kako je navedeno u članu 20.4 Okvirne konvencije SZO.

Princip 7

12. Zaštitu ljudi od izloženosti duvanskom dimu trebalo bi ojačati i proširiti, ako je potrebno; takva aktivnost bi mogla obuhvatiti novo ili dopunjeno zakonodavstvo, unaprijeđenu primjenu i druge mjere koje bi odražavale nove naučne dokaze i iskustva iz studija slučaja.

Definicije

13. Pri izradi zakonodavstva, važno je da se vodi računa o definisanju glavnih pojmova. Nekoliko preporuka za odgovarajuće definicije, na osnovu iskustava u mnogim zemljama, navedeno je ispod. Definicije u ovom dijelu dopunjavaju one koje su date u Okvirnoj konvenciji SZO.

„Sekundarni duvanski dim“ ili „duvanski dim u okruženju“

14. Nekoliko alternativnih izraza se koristi za opisivanje vrste dima kojim se bavi član 8 Okvirne konvencije SZO. Oni obuhvataju „sekundarni duvanski dim“, „duvanski dim u okruženju“, i „duvanski dim drugih ljudi“. Trebalo bi izbjegavati izraze kao što su „pasivno pušenje“ i „nesvojevoljna izloženost duvanskom dimu“, pošto iskustvo u Francuskoj i na drugim mjestima ukazuje na to da duvanska industrija može iskoristiti te izraze za zastupanje stava da je „svojevoljna“ izloženost prihvatljiva. „Sekundarni duvanski dim“ (eng. *Second-hand tobacco smoke*), negdje skraćeno kao „SDD“ (eng. *SHS*), i „duvanski dim u okruženju“ (eng. *environmental tobacco smoke*), negdje skraćeno kao „DDO“ (eng. *ETS*), su poželjniji izrazi; u ovim smjernicama se koristi izraz „sekundarni duvanski dim“.

15. Sekundarni duvanski dim se može definisati kao „dim koji se ispušta na zapaljenom kraju cigarete ili iz drugih duvanskih proizvoda obično u kombinaciji sa dimom koji izdiše pušač“.

16. „Vazduh bez duvanskog dima“ je vazduh koji je 100% bez duvanskog dima. Ova definicija obuhvata, ali nije ograničena na, vazduh u kome se duvanski dim ne može vidjeti, namirisati, osjetiti ili izmjeriti (1).

„Pušenje“

17. Ovaj izraz bi trebalo definisati tako da obuhvati posjedovanje ili kontrolu nad upaljenim duvanskim proizvodom bez obzira na to da li se dim aktivno udiše ili izdiše.

„Javna mjesta“

18. Dok precizna definicija „javnih mjesta“ varira između različitih država, važno je da se u zakonodavstvu ovaj izraz definiše što opširnije. Definicija koja se koristi bi trebalo da obuhvati sva mjesta koja su dostupna opštoj javnosti ili mjesta za kolektivno korišćenje, bez obzira na vlasništvo ili pravo pristupa.

„U zatvorenom“ ili „zatvoreni“

19. Članom 8 se zahtijeva zaštita od duvanskog dima na radnim mjestima i javnim mjestima u „zatvorenom“ prostoru. Pošto postoje određene zamke u definisanju „zatvorenog“ prostora, potrebno je posebno ispitati iskustva raznih zemalja u definisanju ovog izraza. Definicija bi trebalo da bude što sveobuhvatnija, i trebalo bi voditi računa pri definisanju da se izbjegne nabrojanje koje bi se moglo tumačiti kao da isključuje potencijalno bitne „zatvorene“ prostore. Preporučuje se da se prostori „u zatvorenom“ (ili zatvoreni prostori) definišu tako da obuhvate sve prostore koji su pokriveni krovom ili zatvoreni s jednim ili više zidova ili strana, bez obzira na vrstu materijala koji se koristi za krov, zidove ili strane, i bez obzira na to da li je takav objekat trajni ili privremeni.

„Radno mjesto“

20. „Radno mjesto“ bi trebalo definisati uopšteno kao „bilo koje mjesto koje ljudi koriste tokom svog zaposlenja ili rada“. To bi trebalo da obuhvati ne samo rad koji se obavlja za nadoknadu, već i volonterski rad, ako je takve vrste za koju se obično plaća naknada. Uz to, „radna mjesta“ obuhvataju ne samo ona mjesta na kojima se obavlja rad, već i sva pripojena ili povezana mjesta koja radnici obično koriste tokom svog zaposlenja, uključujući, na primjer, hodnike, liftove, stepenice, holove, zajedničke prostorije, kafeterije, toalete, salone, trpezarije i vanjske objekte kao što su skladišta ili barake. Vozila koja se koriste tokom rada su radna mjesta i trebalo bi ih posebno utvrditi kao takva.

21. Potrebno je posvetiti posebnu pažnju radnim mjestima koja su i domovi ili mjesta stanovanja pojedinaca, kao što su na primjer zatvori, psihijatrijske ustanove ili starački domovi. Takva mjesta su takođe radna mjesta za druge, koje bi trebalo zaštititi od izloženosti duvanskom dimu.

„Javni prevoz“

22. Javni prevoz bi trebalo definisati tako da obuhvati svako vozilo koje se koristi za prevoz ljudi, za koji se obično dobija naknada ili komercijalna dobit. Trebalo bi da obuhvati i taksi vozila.

OPSEG DJELOTVORNOG ZAKONODAVSTVA

23. Članom 8 se zahtijeva usvajanje djelotvornih mjera za zaštitu ljudi od izloženosti duvanskom dimu (1) na radnim mjestima u zatvorenom prostoru, (2) u zatvorenim javnim prostorima, (3) u javnom prevozu, i (4) „gdje je prikladno“ u „na drugim javnim mjestima“.

24. Ovim se stvara obaveza obezbjeđivanja univerzalne zaštite time što će se voditi računa da svi zatvoreni javni prostori, sva radna mjesta u zatvorenom prostoru, sav javni prevoz i po mogućnosti druga javna mjesta (u otvorenom ili na kvazi-otvorenom prostoru) budu zaštićena od izloženosti sekundarnom duvanskom dimu. Nikakvi izuzeci nisu opravdani na osnovu zdravstvenih ili zakonskih argumenata. Uz to, ako neka strana potpisnica nije u mogućnosti da odmah postigne univerzalnu pokrivenost, članom 8 se daje trajna obaveza da se što brže napreduje kako bi se uklonili svi izuzeci i kako bi zaštita postala univerzalna. Svaka strana potpisnica bi trebalo da teži da obezbijedi univerzalnu zaštitu u roku od pet godina od stupanja na snagu Okvirne konvencije SZO za datu stranu potpisnicu.

25. Ne postoje bezbjedni nivoi izloženosti sekundarnom duvanskom dimu, i, kako je prethodno potvrđeno na Konferenciji strana potpisnica odlukom FCTC/COP1(15), inženjerski pristupi, kao što je ventilacija, filtriranje vazduha i korišćenje posebnih zona za pušenje, ne štite od izloženosti duvanskom dimu.

(1) Moguće je da sastavni elementi duvanskog dima mogu postojati u vazduhu u iznosima koji su premali da bi se mogli izmjeriti. Trebalo bi posvetiti pažnju mogućnosti da duvanska industrija ili sektor ugostiteljstva mogu pokušati da iskoriste ograničenja ove definicije.

26. Zaštitu bi trebalo obezbijediti na svim radnim mjestima u zatvorenom prostoru ili zatvorenim radnim mjestima, uključujući motorna vozila koja se koriste kao mjesta za rad (na primjer, taksi vozila, vozila hitne pomoći ili dostavna vozila).

27. Jezikom ugovora zahtijevaju se zaštitne mjere ne samo na svim javnim mjestima „u zatvorenom“ prostoru, već i u onim „drugim“ javnim mjestima (odnosno mjestima na otvorenom ili kvazi-otvorenom prostoru) „gdje je prikladno“. Pri definisanju ovih javnih mjesta na otvorenom ili kvazi-otvorenom prostoru gdje je zakonodavstvo prikladno, strane potpisnice bi trebalo da uzmu u obzir dokaze o mogućim opasnostima po zdravlje u različitim okruženjima i trebalo bi da preduzmu radnje kako bi se usvojila najdjelotvornija zaštita od izloženosti gdje god dokazi pokažu da postoji opasnost.

INFORMISANJE, KONSULTOVANJE I UKLJUČIVANJE JAVNOSTI KAKO BI SE OBEZBIJEDILA PODRŠKA I NESMETANO SPROVOĐENJE

28. Podizanje svijesti u javnosti i među liderima javnog mišljenja o rizicima izloženosti sekundarnom duvanskom dimu kroz stalne informativne kampanje predstavlja značajnu ulogu organa vlasti, u partnerstvu sa građanskim društvom, kako bi se obezbijedilo da javnost razumije i podrži zakonodavnu akciju. Glavni akteri obuhvataju udruženja privrednih subjekata, restorana i ugostitelja, grupe poslodavaca, sindikate, medije, zdravstvene radnike, organizacije koje zastupaju djecu i mlade, obrazovne ili vjerske institucije, istraživačku zajednicu i opštu javnost. Napori u podizanju svijesti trebalo bi da obuhvate konsultovanje sa privrednim subjektima na koje isto ima uticaj i drugim organizacijama i institucijama tokom izrade zakonodavstva.

29. Glavne poruke bi trebalo da budu fokusirane na štetu koju izaziva izloženost sekundarnom duvanskom dimu, činjenicu da je eliminisanje pušenja u zatvorenom prostoru jedino naučno zasnovano rješenje kako bi se obezbijedila potpuna zaštita od izloženosti, pravo svih radnika da budu jednako zaštićeni zakonom i činjenica da nema kompromisa između zdravlja i ekonomije, pošto iskustvo u sve više država pokazuje da je okruženje bez duvanskog dima korisno i za jedne i za druge. Javne edukativne kampanje bi takođe trebalo da budu usmjerene na okruženja za koja zakonodavstvo možda nije izvodljivo ili prikladno, kao što su privatna mjesta stanovanja pojedinaca.

30. Široko konsultovanje sa uključenim akterima je takođe od suštinskog značaja za edukaciju i mobilisanje zajednice i obezbjeđivanje podrške zakonodavstvu nakon usvajanja. Nakon što zakonodavstvo bude usvojeno, trebalo bi sprovesti edukativnu kampanju koja će voditi ka sprovođenju zakona, pružanju informacija vlasnicima privrednih društava i rukovodiocima objekata kojima se pojašnjava zakon i njihove odgovornosti i izrada resursa, kao što su materijali za označavanje. Te mjere će povećati vjerovatnoću nesmetanog sprovođenja propisa i visokog nivoa njihovog svojevrijednog poštovanja. Porukama kojima se osnažuju nepušači i kojima se zahvaljuje pušačima što poštuju zakon promovisaće se uključenost javnosti u primjenu i nesmetano sprovođenje.

PRIMJENA

Dužnost poštovanja zakona

31. Djelotvorno zakonodavstvo bi trebalo da nameće zakonsku odgovornost za primjenu propisa i za privredne subjekte na koje oni utiču i za individualne pušače, i trebalo bi da predviđa kazne za kršenja, koje bi važile za privredne subjekte i, po mogućnosti, za pušače. Primjenu zakona bi trebalo prvenstveno fokusirati na privredne subjekte. Zakonodavstvo bi trebalo da stavi odgovornost na vlasnika, rukovodioca ili drugo lice koje je zaduženo za dati prostor, i trebalo bi da jasno predviđa aktivnosti koje se od njega ili nje zahtijevaju. Te obaveze bi trebalo da obuhvate: (a) obavezu postavljanja jasnih oznaka na ulazima i drugim odgovarajućim lokacijama kojima se ističe da pušenje nije dozvoljeno. Format i sadržaj tih oznaka trebalo bi da utvrde zdravstveni organi ili drugi organi vlasti i mogu sadržati i broj telefona ili druge mehanizme za javnost za prijavljivanje kršenja i imena lica u prostorijama kojima se upućuju pritužbe; (b) obavezu uklanjanja pepeljara iz prostorija; (c) obavezu nadzora nad poštovanjem pravila; (d) obavezu preduzimanja razumnih predviđenih koraka radi odvratanja pojedinaca od pušenja u datim prostorijama. Ti koraci bi trebalo da obuhvate i zahtijevanje od datog lica da ne puši, uskraćivanje pružanja usluge, zahtijevanje od datog lica da napusti prostorije i kontaktiranje organa za sprovođenje zakona ili drugog organa.

Kazne

32. Zakonodavstvo bi trebalo da predviđa novčane kazne i druge novčane sankcije za kršenja. Iznos tih kazni će uvijek odražavati konkretne prakse i običaje svake države, ali bi pri odlučivanju o istim trebalo uzeti u obzir nekoliko principa. Prvenstveno, kazne bi trebalo da budu dovoljno visoke da bi

se njima odvracalo od kršenja ili će ih u suprotnom prestupnici ignorisati ili ih jednostavno smatrati troškovima poslovanja. Veće kazne su potrebne kako bi se odvratili prestupnici koji su privredni subjekti a ne da se njima odvraca kršenje od strane individualnih pušača, koji obično imaju manje sredstava. Kazne bi trebalo da se povećavaju za ponovljena kršenja i da budu u skladu sa postupanjem date države prema drugim, jednako ozbiljnim prekršajima.

33. Pored novčanih kazni, zakonodavstvo može takođe omogućiti administrativne sankcije, kao što je oduzimanje dozvole za rad, u skladu sa praksom i pravnim sistemom u datoj državi. Te „kazne u krajnjoj nuždi“ se rijetko koriste, ali su veoma važne za primjenu zakona na sve privredne subjekte koji se više puta ne pridržavaju zakonskih propisa.

34. Mogu se uključiti i krivične kazne za kršenja, ako je to u skladu sa zakonskim i kulturnim kontekstom date države.

Organi za sprovođenje zakona

35. Zakonodavstvo bi trebalo da se utvrdi organ ili organi nadležni za sprovođenje istog, i trebalo bi da obuhvati sistem i za praćenje primjene i gonjenje prestupnika.

36. Praćenje bi trebalo da obuhvati postupak vršenja inspekcije privrednih subjekata radi utvrđivanja poštovanja pravila. Rijetko je potrebno uspostavljanje novog inspekcijskog sistema za sprovođenje zakonodavstva o okruženju bez duvanskog dima. Umjesto toga, poštovanje propisa se obično može pratiti korišćenjem jednog ili više već postojećih mehanizama za vršenje inspekcije nad poslovnim prostorijama i radnim mjestima. Obično postoji niz opcija za tu svrhu. U mnogim zemljama, inspekcije koje vrše nadzor nad poštovanjem propisa mogu biti dio inspekcije za nadzor nad dozvolama za rad, zdravstvenih i sanitarnih inspekcija, inspekcija zaštite na radu, protivpožarnih inspekcija ili sličnih programa. Može biti korisno da se istovremeno koristi nekoliko takvih izvora za prikupljanje informacija.

37. Gdje je to moguće, preporučuje se korišćenje inspektora ili agenata za sprovođenje zakona na lokalnom nivou; time će se vjerovatnije povećati raspoloživi resursi za sprovođenje zakona i nivo poštovanja propisa. Ovaj pristup zahtijeva uspostavljanje nacionalnog koordinacionog mehanizma kako bi se obezbijedio dosljedan pristup na nivou cijele države.

38. Bez obzira na mehanizam koji se koristi, praćenje bi trebalo zasnovati na opštem planu sprovođenja, i trebalo bi da obuhvati postupak za djelotvornu obuku inspektora. Djelotvorno praćenje može kombinovati redovne inspekcije sa nenajavljenim, iznenadnim inspekcijama, kao i posjetama na osnovu pritužbi. Takve posjete mogu biti zaista edukativne u početnom periodu nakon stupanja na snagu zakona, jer mnoga kršenja mogu biti nenamjerna. Zakonodavstvo bi trebalo da daje ovlašćenja inspektorima da uđu u prostorije koje podliježu zakonu i da uzmu uzorke i prikupe dokaze, ako takva ovlašćenja nisu već propisana postojećim zakonom. Isto tako, zakonodavstvo bi trebalo da propisuje zabranu ometanja inspektora u njihovom radu od strane privrednih subjekata.

39. Troškovi djelotvornog praćenja nisu pretjerani. Nije neophodno zaposliti veliki broj inspektora, jer se inspekcije mogu postizati korišćenjem postojećih programa i kadra, i pošto iskustvo pokazuje da se ubrzo postaje moguće da se zakonodavstvo o okruženju bez duvanskog dima samostalno sprovodi (to jest, prvenstveno ga sprovodi javnost). Samo nekoliko gonjenja može biti dovoljno ako se zakonodavstvo sprovodi pažljivo i ako se ulaže aktivan trud u edukaciju privrednih subjekata i javnosti.

40. Iako ti programi nisu skupi, potrebni su resursi za edukaciju privrednih subjekata, obuku inspektora, koordinaciju postupka vršenja inspekcijskog nadzora i naknade za kadar koji vrši inspekcije privrednih subjekata izvan uobičajenog radnog vremena. U tu svrhu je potrebno uspostaviti mehanizam za finansiranje. Djelotvorni programi praćenja koriste niz izvora finansiranja, uključujući opredijeljene poreske prihode, naknade za dozvole za rad za privredne subjekte i opredijeljene prihode od novčanih kazni koje plaćaju prestupnici.

Strategije za sprovođenje zakona

41. Strateški pristupi sprovođenju propisa mogu povećati poštovanje istih, pojednostaviti sprovođenje zakonodavstva i smanjiti nivo resursa potrebnih za sprovođenje.

42. Aktivnosti na sprovođenju propisa u periodu koji slijedi neposredno nakon stupanja na snagu zakona posebno su značajne za uspjeh zakona i uspjeh budućeg praćenja i primjene. Mnoge države

preporučuju početni period blaže primjene, tokom kojeg se prestupnicima daju upozorenja ali im se ne izriču kazne. Taj pristup bi trebalo kombinovati sa aktivnom kampanjom za edukaciju vlasnika privrednih subjekata o njihovim odgovornostima propisanim zakonom, a privredni subjekti bi trebalo da razumiju da će nakon tog početnog perioda ili perioda postepenog uvođenja slijediti rigoroznija primjena propisa.

43. Kada počne aktivna primjena, mnoge države preporučuju korišćenje gonjenja prestupnika o kojem će javnost biti izvještavana kako bi se povećao učinak na odvratanje od kršenja. Prepoznavanjem istaknutih prestupnika koji aktivno prkose zakonu ili koji su dobro poznati u zajednici, preduzimanjem odlučnih i hitnih radnji protiv istih i zahtijevanjem maksimalne svijesti javnosti o tim aktivnostima, organi će moći da pokažu svoju odlučnost i ozbiljnost zakona. Time se povećava svojevrijedno poštovanje propisa i smanjuju resursi koji su potrebni za buduće praćenje i sprovođenje.

44. Iako se zakoni o okruženju bez duvanskog dima ubrzo samostalno primjenjuju, neophodno je da organi budu spremni da brzo i odlučno reaguju na sve izolovane slučajeve očiglednog kršenja. Naročito kada neki zakon tek stupi na snagu, može biti nekih slučajeva prestupnika koji javno iskazuju nepoštovanje zakona. Odlučne reakcije u tim slučajevima pokazuju da se očekuje poštovanje zakona čime se olakšavaju budući naponi, dok neodlučnost može brzo dovesti do širenja nepoštovanja propisa.

Mobilizovanje i uključivanje zajednice

45. Djelotvornost programa praćenja i sprovođenja se unapređuje uključivanjem zajednice u program. Angažovanjem podrške zajednice i podsticanjem članova zajednice da prate primjenu i prijavljuju kršenja u velikoj mjeri se proširuje opseg djelovanja organa za sprovođenje zakona i smanjuju resursi potrebni za postizanje poštovanja propisa. Zapravo, u mnogim državama, pritužbe podnesene od strane članova zajednice su primarno sredstvo obezbjeđivanja poštovanja propisa. Iz tog razloga, zakonodavstvom o okruženju bez duvanskog dima bi trebalo propisati da pojedinci iz javnosti mogu podnositi pritužbe i ovlastiti svakog pojedinca ili nevladinu organizaciju da pokreću akcije za poštovanje mjera kojima se uređuje izloženost sekundarnom duvanskom dimu. Program za sprovođenje propisa bi trebalo da obuhvati i besplatnu telefonsku liniju za podnošenje pritužbi ili slični sistem kojim se javnost podstiče da prijavljuje kršenja.

PRAĆENJE I EVALUACIJA MJERA

46. Praćenje i evaluacija mjera za smanjenje izloženosti duvanskom dimu značajni su iz nekoliko razloga, na primjer:

- (a) za povećanje političke i javne podrške jačanju i širenju zakonskih odredbi;
- (b) za dokumentovanje uspjeha koji se može koristiti za informisanje i pružanje pomoći drugim zemljama u njihovim naporima;
- (c) za prepoznavanje i objavljivanje namjera duvanske industrije da ugrozi sprovođenje mjera.

47. Opseg i složenost praćenja i evaluacije će varirati među državama, u zavisnosti od raspoloživog stručnog znanja i resursa. Međutim, važno je da se vrednuje ishod mjera koje su sprovedene, a naročito glavni indikator izloženosti sekundarnom duvanskom dimu na radnim mjestima i javnim mjestima. Postoje ekonomični načini da se to postigne, na primjer korišćenjem podataka ili informacija prikupljenih tokom rutinskih aktivnosti kao što su inspekcije radnih mjesta.

48. Postoji osam glavnih postupaka i indikatora ishoda koje bi trebalo uzeti u obzir: (1)

Postupci

- (a) Znanje, stavovi i podrška politikama okruženja bez duvanskog dima u opštoj javnosti i, gdje je to moguće, u posebnim grupama, kao što su radnici u barovima;
- (b) sprovođenje i poštovanje politika o okruženju bez duvanskog dima;
- (1) Objavljivanje „Preporuka u okviru politike SZO: zaštita od izloženosti sekundarnom duvanskom dimu“ (Ženeva, Svjetska zdravstvena organizacija, 2007. godine) pruža reference i linkove za studije praćenja koje su sprovedene u drugim državama za sve navedene indikatore.

Ishodi

- (a) smanjenje izloženosti zaposlenih sekundarnom duvanskom dimu na radnim mjestima i javnim mjestima;

- (b) smanjenje sadržaja sekundarnog duvanskog dima u vazduhu na radnim mjestima (naročito u restoranima) i na javnim mjestima;
- (c) smanjenje mortaliteta i morbiditeta kao posljedice izloženosti sekundarnom duvanskom dimu;
- (d) smanjenje izloženosti sekundarnom duvanskom dimu u privatnim mjestima stanovanja pojedinaca;
- (e) promjene u rasprostranjenosti pušenja i ponašanja vezanog za pušenje;
- (f) ekonomski uticaji.